

Partnerstvo za mir i BH društvo

EKSPERTNI SASTANAK

Sarajevo, 19. Oktobar 2007

IZVJEŠTAJ

Projekat podržan od
OPA URE DUBROVNI
SARAJEVO
OFFICE OF PUBLIC AFFAIRS

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Helsinki Citizens' Assembly (hCa) Tuzla
Omladinski resursni centar Tuzla
Youth Resource Center Tuzla
Hadži Bakirbega Tuzlića 1, 75000 Tuzla,
Bosna i Hercegovina
Tel/fax: ++387 35 258 077
e-mail: hcatuzla@bih.net.ba, orctuzla@bih.net.ba

EKSPERTNI SASTANAK

"Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir»

Sarajevo
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
19.10.2007. godine

Donator:

Ured za odnose sa javnošću, Američka ambasada u BiH,

OPA US EMBASSY
SARAJEVO
OFFICE OF PUBLIC AFFAIRS

«Ovaj projekat je finansiran kroz grant Američke ambasade u Sarajevu. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke izražene ovdje su autorove, i ne odražavaju nužno stavove State Departmenta».

s a d r Ź a j

Ekspertni sastanak.....	1
O projektu	2
STENOGRAM	
Uvodni govori.....	4
Diskusija.....	16
Spisak učesnika.....	30
Ekspertni izvještaj.....	32
Dodatak 1 – PARTNERSTVO ZA MIR.....	33
Dodatak 2 – NATO Savez.....	37
Dodatak 3 – Medijsko praćenje	39

Helsinški Parlament Građana / Omladinski Resursni Centar Tuzla

Ekspertni sastanak

**„Značaj članstva Bosne i Hercegovine
u Partnerstvu za mir“**

**Sarajevo - zgrada Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,
petak, 19.10.2007. godine**

- stenogram -

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Helsinki Citizens' Assembly (hCa) Tuzla
Omladinski resursni centar Tuzla
Youth Resource Center Tuzla
Hadži Bakirbega Tuzlića 1, 75000 Tuzla,
Bosna i Hercegovina
Tel/fax: ++387 35 258 077
e-mail: hcatuzla@bih.net.ba, orctuzla@bih.net.ba

Ekspertni sastanak

19. oktobra 2007. u zgradi Parlamentarne Skupštine BiH održan je Ekspertni sastanak na temu "Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir". Ovaj sastanak je dio aktivnosti projekta "Partnerstvo za mir i bh društvo" podržanog od Vlade Sjedinjenih Američkih Država, a koje implementira NVO, Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla / Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla.

Na sastanku su pored predstavnika NVO-a učestvovali i: predstavnici Ministarstva odbrane, Ministarstva sigurnosti BiH, SIPA, EUFOR, Granične policije, OHR, OSCE, vojni analitičari, profesionalni vojnici, predstavnici međunarodnih vojnih snaga i organizacija, predstavnici Hrvatske, Srbijanske, Britanske i Američke ambasade, nekoliko predstavnika medija itd.

Moderator sastanka bio je Vehid Šehić, predsjednik Foruma Građana Tuzla, a uvodničari su bili:

Boško Šiljegović – Predsjedavajući parlamentarne Komisije za odbranu i bezbjednost BiH u periodu 2003 – 2006.

Marina Pendeš – Zamjenik Ministra odbrane BiH;

General pukovnik **Sifet Podžić** - Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH;

Osim o bezbjednosti, kao veoma važnom faktoru za BiH, tokom sastanka se razgovaralo o značaju članstva u Partnerstvu za mir i njegovom uticaju na političko, ekonomsko i socijalno stanje u Bosni i Hercegovini. Takođe, kao veoma bitan segment, istaknuta je potreba za većim informiranjem (edukacijom) građana BiH o ovom procesu.

Učesnici sastanka su se pohvalno izrazili o ovakvom skupu, kao i ostale aktivnosti oko priključenja BiH Euroatlanstskim integracijama, provodi jedna nevladina organizacija - hCa/ORC Tuzla. U isto vrijeme dosta kritika je upućeno na račun nekih medija koji, iako u nekoliko navrata obavješteni, nisu imali za shodno da proprate i informišu javnost o ovakvim aktivnostima.

O projektu:

U Novembru 2006 godine NATO je i zvanično pozvao BiH, Crnu Goru i Srbiju da se pridruže programu pod nazivom "Partnerstvo za mir (PFP)". Tada su svi mediji objavili ovu informaciju kao veoma bitnu za građane Bosne i Hercegovine, ali i za stabilnost čitavog regiona. Od tada, građani Bosne i Hercegovine nisu upoznati šta u stvari ovaj poziv znači za našu zemlju i nemaju dodatnih informacija o ovome.

Cilj projekta «Partnerstvo za Mir i BH društvo, koji smo pokrenuli u saradnji sa Američkom Ambasodom Sarajevo – OPA je da doprinese kreiranju pretpostavki za početak šireg dijaloga o pridruživanju naše zemlje Partnerstvu za mir. Rad na ovom projektu će podići nivo javnog mišljenja o potrebama za ulazak BiH u NATO, ali će isto tako pokušati da okupi eksperte za ovu oblast da otvoreno diskutuju. Takva diskusija će biti veoma korisna, jer ćemo na osnovu tih sastanaka, dijaloga i debata izraditi informativni materijali za građane BiH o tome šta je to «Partnerstvo za mir», koje su prednosti i povoljnosti, ali i kakve su obaveze Bosne i Hercegovine. Takođe, okupljanje eksperata je pretpostavka za pokretanje budućih dijaloga među njima, kao i podrška države i državnih službenika, kao nosioca ovog procesa. Takođe, projekat se fokusira i na aktivnom učešću mladih, jer mladi će definitivno u narednom periodu preuzimati državne funkcije.

Veoma važan segment je da građani dobiju kvalitetne i korisne informacije o ovoj temi. Projekat građanima BiH omogućava da razviju svoje znanje i da sa svojim sugestijama i pitanjima učestvuju u što boljoj realizaciji projektne ideje. Posmatrajući regionalno, ovaj projekat će se fokusirati na poboljšanje stabilnosti i razumijevanja u BiH, ali i zemljama u okruženju.

Ciljevi projekta su:

- Upoznavanje građana BiH sa prednostima pridruživanja BiH Partnerstvu za mir;
- Uključivanje BiH u Evropske Integracije;
- Aktivno uključivanje BH građana u demokratske procedure;
- Otvorena diskusija o međugraničnoj saradnji između zemalja bivše Jugoslavije (sigurnost, trgovina bijelim robljem - prostitucija, antiterorizam, vizni režim, itd.)
- Promjena političke klime u BiH;
- Poboljšanje imidža BiH u Jugoistočnoj Evropi, Evropi i Svijetu;
- Stvaranje pretpostavki za siguran život i ostanak mladih u BiH - da se mladi tretiraju kao budućnost i ključni element stabilnosti i prosperiteta u BiH i regiji
- Razbijanje predrasuda i stereotipa koje građani BiH imaju prema NATO-u, a koje su produkt prijašnjeg sistema nakon Drugog Svjetskog rata.

Ciljne grupe u ovom projektu su nam: vlasti na svim nivoima (opštinske, kantonalne, entitetske, državne), mladi u BiH, političke partije i podmladci političkih partija u BiH; mediji u BiH i regiji; omladinske i NVO mreže i inicijative iz regije; ostali NVO-i iz BiH i regije. Kao i svi građani Bosne i Hercegovine.

U okviru projekta smo definisali sljedeće aktivnosti:

1) Anketiranje građana BiH (upitnik sa 10-tak pitanja, koji se odnosi na (ne)poznavanje građana sa PZM, prednostima priključivanja BiH PZM i značaju istog za stabilnost i prosperitet BiH i čitave regije.) Cilj ovog anketiranja je dobijanje nekog osnovnog razmišljanja "običnih" građana o ovoj temi. U svakom slučaju svjesni smo da

1000 upitnika nije reprezentativan broj za neku ozbiljniju analizu, ali ovo će se koristiti samo kao polazni parametar u toku projekta

2) Na osnovu rezultata analize i formalnih i neformalnih razgovora, kontakata, uključivanjem ekspertnih savjetnika, prikupiće se sve relevantne kontakte za organizovanje jednodnevnog Ekspertnog sastanka na temu "Partnerstvo za mir-prednosti i izazovi za BiH". Na ovaj sastanak ćemo pozvati eksperte za ovu temu (novinari, političari, NVO i vladini predstavnici, predstavnici međunarodnih organizacija, itd.). Na sastanku očekujemo da se razvije diskusija među učesnicima i da se čuju mišljenja, preporuke i informacije. Ovaj sastanak će takođe biti i "polazna osnova" za neke naredne ekspertne sastanke, a predstavnicima vlasti može poslužiti za prikupljanje ideja koje bi se mogle koristiti u praksi.

3) Nakon završetka ekspertnog sastanka biće urađen izvještaj koji će se prezentovati u 3 grada (opštine) u BiH. Prezentaciju će vršiti neko od eksperata. Na debate će biti pozvani građani, mladi, mediji, NVO i vladini predstavnici itd. Tokom debate učesnici će imati priliku da pitaju sve ono što je vezano za ovu temu, a eksperti će pokušati da im ponude adekvatne odgovore i pojašnjenja. Sva interesantna pitanja i odgovore, kao i dijelove debate mi ćemo objaviti u pisanoj formi (priručnik/knjižica)

4) Sve važne informacije o Partnerstvu za mir koje su pomenute tokom implementacije projekta objavićemo u pisanoj formi (knjižica/priručnik). Sadržaj ovog izdanja će donijeti sve važnije informacije koje građani BiH mogu dobiti o programu partnerstva za mir i prednostima istog za budućnost BiH i regije. Knjižicu ćemo štampati u tiražu od 1.000 komada i putem organizacija – članica Omladinske mreže u BiH distribuiraćemo je građanima BiH, a ista će biti dostupna i na našem web portalu www.omladina-bih.net

Stenogram

1. Dio – Uvodni govori

Vehid Šehić
Forum Građana Tuzla

Želim da vas pozdravim i zahvalim vam se što ste se odazvali, po nama, na jedan vrlo značajan skup koji bi trebao da pokrene neke nove inicijative u BiH. U ovom trenutku mi apsolutno nemamo nikakvu alternativu. Željeli smo u današnjem trenutku da afirmišemo jednu reformu koja je po mišljenju mnogih pokazala da u BiH postoje ljudi koji znaju i vjeruju u posao koji rade. Upravo to je pokazala reforma vojnog segmenta, i ja sam kao građanin ove države ponosan što smo pokazali (istina samo u ovom segmentu) da se može voditi dijalog, da kompromis ne znači politički poraz nego kompromis.

Možda je danas i trenutak da upozorimo vlast u BiH da, kada su u pitanju oružane snage BiH kao jedan od najbitnijih faktora stabilnosti i sigurnosti u BiH, da se prema tom segmentu mora sasvim drugačije ophoditi. Cijena mira se ne može izraziti, nemojte me pogrešno shvatiti ali sam bio kao građanin iznenađen kada sam pročitao da će ova država oružane snage BiH finansirati na način kako je to predviđeno. Mislim da svaki razuman građanin ove države treba da digne svoj glas i da upozori državu da

ne smije finansijski rušiti nešto što nakon dugo vremena u percepciji građana ove države predstavlja neki faktor sigurnosti i stabilnosti. Ja vas moram podsjetiti da smo mi prije ovog imali tri vojne komponente u državi i da niko nije imao povjerenja u te vojne komponente BH. Moram vas podsjetiti da je doskora faktor sigurnosti i stabilnosti u Bosni i Hercegovini bio NATO, da smo konačno dobili oružane snage BH koje su vratile povjerenje građana u tu instituciju da će biti sposobna da gradi mir da čuva sigurnost svih ovih građana. Isključivo odbrambena politika BiH će stvoriti pretpostavke da i u regionu imamo mir, pa zato smatram - i to ćemo apsolutno kao akteri civilnog društva podržati - da oružane snage BiH moraju u tom segmentu imati povlašten položaj. Kada to kažem, ne mislim samo na taj segment, mislim i na druge segmente i institucije koje grade mir.

Ovaj naš ekspertni sastanak je zamišljen i da konačno stvori jednu pretpostavku da u BiH konačno dobijemo i platformu za izgradnju mira, a onda da zajedno svi pokušamo izgraditi nacionalni program ili državni program za izgradnju mira, gdje će sem ovih sigurnosnih institucija i druge institucije, kao što su OSCE, imati aktivnu ulogu. Istovremeno u izgradnji mira moraće učestvovati i neke druge institucije: u prvom redu institucije obrazovanja, jer se mir ne može graditi samo tako što ćemo ga čuvati, nego se mir mora graditi i na način da se svako od nas - od porodice, preko obrazovanja do kraja života uči o poštivanju ljudskih prava, poštivanju temeljnih ljudskih sloboda. Gledajući trendove u svijetu kada je u pitanju mir prihvatili smo jednu širu definiciju sigurnosti, kao ljudske sigurnosti čiji je središnji cilj zaštita ljudskih sloboda,

prava i prilika za stabilan socio-ekonomski razvoj jedne države, a to se posebno odnosi na BiH.

Moram reći da su ovu ideju ljudske sigurnosti počele promicati UN naročito u situaciji kakvu imamo danas u svijetu u eri globalizacije gdje se dešavaju neke stvari koje sigurno narušavaju temeljne vrijednosti svakog života. Naš je cilj da BiH, koja je još uvijek ima nekakav nemir u svom miru, znači još nije kod građana stvoren taj opšti osjećaj sigurnosti, da zajedno pokušamo upoznati građane BiH prvenstveno sa značajem vojnih reformi, sa članstvom BiH u partnerstvu za mir. Iz ankete koja je napravljena smo utvrdili da mnogi građani nemaju spoznaja šta to mi kao građani i državljani ove države dobijamo ulaskom BiH u partnerstvo za mir. Građani nisu upoznati da to nije samo sigurnosni aspekt, nego da je to istovremeno i ekonomski i politički aspekt koji stvara pretpostavke da naši životi u budućnosti budu drugačiji. Sigurno da ćemo željeti da u prvom redu izgradnjom mira tu neku nacionalnu platformu radimo sa našim prijateljima i u našem okruženju, znači u Hrvatskoj i u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji i čitavoj Jugoistočnoj Evropi. Smatramo da upravo i ovaj segment oružanih snaga u prvom redu treba da ima zajedničke ciljeve sa oružanim snagama susjednih zemalja iz jednog prostog razloga jer nema jedne od velikih prepreka u komunikaciji, a to je jezik. Pošto svi želimo u NATO želimo da i afirmišemo vrijednosti NATO-a. Moram vam i reći da se već u nekim državama u okruženju (a mi moramo biti svjesni da se sve ono što se dešava u okruženju reflektuje i na situaciju u BiH) stvara neko antievropsko raspoloženje, anti NATO-vsko raspoloženje.

Moramo građane upoznati sa svim onim što ćemo mi kao država dobiti, ali istovremeno i koliko će to i koštati ovu državu odnosno nas. Sigurno je da

koliko god članstvo koštalo ovu državu, mir je daleko vrijedniji i mi kroz čitav ovaj projekat želimo upravo sa građanima da podijelimo iskustva onih ljudi koji su u jednom segmentu izgradnje ove države uspjeli da to urade na jedan kvalitetan način.

Također želimo da zamolimo ili urgiramo na sve one da dovrše posao kod reforme vojske jer mi znamo da mnoge stvari još nisu završene. Smatramo da danas ne treba gubiti vrijeme kako bi sutra što spremnije prihvatili opšteprihvaćene standarde kada je u pitanju vojna komponenta i time ispunili uslov za NATO. Ja bih lično kao građanin ove države i ove regije najviše volio da nemamo vojsku - da ovo bude prostor demilitarizacije. Mi nažalost još uvijek nismo stvorili pretpostavke za povratak povjerenja jednih u druge, ali smatram da ćemo zajedno bez obzira na to ko kakvu funkciju obavlja (general ili ministar odbrane ili unutrašnjih poslova) nastaviti raditi na izgradnji mira i povratku povjerenja.

Zato bih sada zamolio nekadašnjeg predsjednika parlamentarne komisije koja je radila na reformi vojske da ukratko iznese svoje uvodno izlaganje. Ja bih vas samo zamolio da se u diskusiji predstavite imenom i prezimenom, jer ćemo štampati jednu kratku brošuru, da se uvijek možemo podsjećati na ovaj ekspertni sastanak koji je danas održan. Mi ćemo u

nastavku aktivnosti organizovati i tri javne debate u tri grada BiH, gdje ćemo građane upoznati sa svime što danas budemo razgovarali.

Boško Šiljegović
Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH

Zahvaljujem se gospodinu Šehiću. Dobar dan ja sam Boško Šiljegović. Pozdravljam vas sve, pozdravljam predstavnike ministarstva odbrane BiH, ministarstva Bezbjednosti, granične policije, agencije za istragu i zaštitu, parlamentarce, predstavnike ambasada, OSCE-a nevladinih organizacija, medija itd. Nećete se ljutiti što ću izdvojiti dvoje ljudi s kojima sa kojima mi je bilo zadovoljstvo raditi četiri godine, pozdravljam gospođu Marinu Pendeš zamjenicu ministra odbrane BiH i generala Sifeta Podžića, načelnika zajedničkog štaba BH.

Ja sam u svom izlaganju zamislio da zajedno prokomentarišemo nekoliko situacija. Većina vas zna da je u Maju 2003 godine visoki predstavnik donio odluku o započinjanju procesa reforme odbrabenog sistema u BiH. Vjerovatno znate da je bila prva faza reforme odbrane na čijem čelu je bio koopredsjedavajući Lok, zatim dolazi

druga faza gdje već OSCE i međunarodne organizacije imaju povjerenja u domaće vlasti i imamo kopresjedavajućeg ministra odbrane BiH gospodina Radovanovića i dr Rafi Gregorian. U Decembru 2005 godine u parlamentu BiH, zahvaljujući jednom velikom broju ljudi iz ministarstva odbrane i parlamenta i NVO usvojeni su zakoni o odbrani i oružanim službama BH. Tim zakonima mi smo došli do smanjenja oružanih snaga na 10 hiljada profesionalnih vojnika i 1000 civila i 5000 rezervista ili pričuve. Uspostavljen je jedinstven lanac komandovanja u oružanim snagama BiH. Ono što je bilo jako bitno, ukinute su entitetske vojske i budžet za odbranu je na nivou BiH.

Vi znate da smo mi u novembru 2006 primljeni u Partnerstvo za mir. Opšte poznata je činjenica da je ovo najveći uspjeh za našu zemlju od Dejtonskog sporazuma, i priznanje svima onima koji su radili na ovoj reformi. Ovo je veliki uspjeh BiH na njenom putu ka EU i NATO-u, ali i obaveza svih nas u BH kako u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti tako i NVO da našim građanima približimo sve povoljnosti i obaveze koje treba da ispunimo do potpunog prijema u EU i NATO savez. Jedan od ciljeva ovih naših aktivnosti je i da BiH građanima približimo šta je to partnerstvo za mir. Jedan od sljedećih ciljeva je uključivanje BiH u Evropske integracije. Isto tako to je i aktivno uključivanje BiH građana u demokratske procese kao i stvaranje pretpostavki za siguran život mladih u BiH. Vjerujte da mali broj naših ljudi zna šta je to NATO. Većina njih zna samo da je to «neka oružana sila». Mi ćemo u aktivnostima informisanja građana BiH ići principom da ih upoznamo sa svim potrebnim informacijama i detaljima, npr. gdje je sjedište NATO-a, koliko članica broji, kada je osnovan, kako se širio. Pred građane ćemo izlaziti sa običnim, ali relevantnim informacijama: koji zakoni

uređuju ovaj sektor, koje su beneficije koje zemlja dobija prijemom u partnerstvo za mir, kada je BiH primljena, ko odobrava budžet za odbranu, ko vrši civilni parlamentarni nadzor, šta je prioritet BH u izgradnji sistema odbrane, bezbjednosti itd.

Danas sam siguran da ćemo se ovim pitanjima i odgovorima baviti i u narednom periodu, najviše zbog toga što znamo za tu nesreću koja je bila iza nas hvala Bogu, kada znamo o ogromnim količinama oružja po okončanju rata koje je bilo u BH, pa kada na sve to dodamo da smo zemlja sa najvećim minskim problemom u regionu. Naime sistematsko izviđanje pokazuje da je u BiH preko 2000 km pod minama. To je više od 4% teritorije. Od 1996 do 2007 imamo 1582 žrtve mina, od toga preko 400 sa smrtnim posljedicama. Sve to ukazuje na veličinu problema. Ovaj problem mina sam spomenuo zbog toga što smo u oblasti reforme odbrambenog sistema kroz niz zakona i kroz ovaj dio gdje imamo 10000 profesionalnih vojnika ipak počeli da uređujemo zemlju sa aspekta bezbjednosti. Mi ćemo građane da upoznamo sa tim da BiH pozdravlja svoje pristupanje u NATO program i to potvrđuje predanost načelima i ciljevima naznačenim u okvirnom dokumentu partnerstva za mir i osnovnom dokumentu Evroatlanstskog partnerskog vijeća. Također ćemo ih upoznati sa tim da BiH odobrava temelje koncepta partnerstva za mir i želi doprinijeti sigurnosti i stabilnosti u evroatlantskom prostoru. BiH razumije i prihvata koncept kolektivne sigurnosti kao kamen temeljac dugoročne vojne strategije, a ključni elemenat za stvaranje vojne sigurnosti jeste da BiH postane članica NATO-a.

Članstvo u NATO-u i u EU su strateški ciljevi BiH, a to traži opredjeljenje za ispunjenje ciljeva Partnerstva za mir. To traži opredjeljenje za borbu protiv

terorizma i organizovanog kriminala trgovine ljudima i korupcije. Sljedeće načelo, je načelo demokratsko – parlamentarne civilne kontrole nad oružanim snagama i transparentnost, pružanje i doprinos međunarodnim misijama, i BiH je prihvatila kodeks EU o izvozu oružja i ugradila ga u svoje zakonodavstvo.

Jedan od ciljeva, a mi smo to danas već postigli, je da su se ovako značajni i eminentni ljudi okupili danas ovdje. To su ljudi koji su učestvovali ili učestvuju u ovim važnim procesima i vjerujte da je doprinos svih nas ovdje velik i potreban u narednom periodu.

Sve vas još jednom pozdravljam i zadovoljstvo mi je što svi radimo na jednom od najuspješnijih procesa u BiH. Potpuno sam siguran da ćemo svi zajedno u narednom periodu nastaviti ovo što smo zamislili i u ministarstvu odbrane i u parlamentu i u NVO sektoru itd. Hvala na pažnji i ja sam uvijek spreman da odgovorim na postavljena pitanja.

Vehid Šehić **Forum Građana Tuzla**

Zahvaljujem se gospodinu Bošku Šiljegoviću. Ako se neko pita zašto je nevladin sektor taj koji se, evo, bavi ovakvim pitanjima, ja imam već spremljen odgovor. Pripadao sam jednoj užoj grupi ljudi koja je 2001 god predložila donošenje zakona o oružanim snagama BH, i u jednom segmentu i zakon o drugim sigurnosnim aspektima. To je tada dočekano na nož od svih, jer smo upravo predlagali ono što se kasnije dešavalo i mislim da smo izgubili relativno dosta vremena i da smo možda i danas u ovom segmentu mogli otići dalje. Ono što građani BiH žele, a ja to govorim sada kao građanin, je to da žive u državi gdje se neće plašiti uniforme, bez obzira da li se radi vojnoj ili policijskoj. A to ćemo postići onog trenutka kada izgradimo povjerenje u

te institucije. Plašim se da još nažalost nismo došli u tu situaciju, jer su trenutno bitni neki drugi elementi života u BiH, a ne taj koji treba da nam vrati povjerenje u institucije koje treba da brinu o našoj sigurnosti u onom najširem obliku. Sada bi zamolio ministricu Pendeš koja je bila i u prošlom sazivu da i ona iznese svoje gledanje na ovaj vid reforme.

Marina Pendeš
Zamjenica Ministra za odbranu BiH,
Sarajevo

Zahvaljujem gospodinu Šehiću i koristim ovu prigodu da vas još jednom od srca pozdravim i svakako da se zahvalim gospodinu Šiljegoviću na onim njegovim ljepim rječima u uvodu. Kao što ste i sami mogli primijetiti, jako je bitno da se napravi kvalitetan tim. Isto tako jako je bitno da osoba koja to vodi ima i duha i onda se mnoge stvari koje se u momentima čine teškim i nepremostivim lakše prevaziđu. Mislim da je u tome zasluga tadašnjeg predsjedavajućeg komisije bila značajna i velika. Ja se ispričavam svima ukoliko napravimo ponavljanje u određenim izlaganjima, ali je logično da napravimo neka ponavljanja u nekom segmentu

jer smo zajednički radili i imali zajedničke ciljeve i na neki način jednaka mišljenja jer inače ne bismo bili danas evo u situaciji da prezentiramo ono čemu smo težili i što smo postigli i šta su naša daljnja opredjeljenja.

Ja ću početi svoje izlaganje postavljajući određena pitanja i dajući odgovore, a ostavljajući mogućnost da u onom drugom djelu današnjeg sastanka kada bude rasprava da vi postavite pitanja. Nastojaću dati odgovore u onoj mjeri ukoliko taj odgovor bude u ingerenciji zamjenika ministra odbrane. Na početku da se predstavim - ja sam Marina Pendeš zamjenica ministra odbrane za upravljanje resursima.

Često se postavlja pitanje zašto partnerstvo za mir i NATO? Mislim da je odgovor na to već rečen, jer je članstvo u partnerstvu za mir, a potom i članstvo u NATO-u korak bliže Evropskoj Uniji. Mislim da su i Partnerstvo za mir i NATO i EU ciljevi kojima teže građani ove zemlje i zbog čega su dali i povjerenje na izborima strankama za koje su glasali. Članstvo u partnerstvu za mir i NATO-u pomažu jačanju kolektivne sigurnosti i jačanju mira, znači mi samim tim želimo spriječiti da se u budućnosti na ovim područjima desi nešto što se desilo prije 15 godina. Jačanje odnosa među državama članicama, ali svakako i jačanje odnosa među našim susjedima. Rješavanje sporova ukoliko ih ima i otvorenih pitanja na miran način. Jačanje vladavine zakona i demokracije, a koje se ogleda kroz demokratske vrijednosti i prije svega kroz upravljanje reformskim procesima, i to su procesi pred kojima je BiH. Biti članicom kluba sigurnosti, kolektivne sigurnosti bilo da se radi o Partnerstvu za mir ili NATO-u - znači da ste na neki način partner. Kako postići taj cilj ili kako smo dijelom postigli taj cilj, prije svega punom opredjeljenošću svih

struktura, bilo da se radi o Parlamentu BH ili Skupštini, Predsjedništvu BH, Vijeću ministara i ovim komisijama koje su bile zadužene za vođenja toga procesa.

Svi oni imali su jedan cilj, a to je što prije ispuniti zahtjeve koji su postavljeni pred komisiju a to je da budemo primljeni u klub Partnerstva za mir. Preuzete obaveze jako je bilo bitno i ispuniti i one su ispunjenje kroz usvajanje u prvom redu krajem 2003 godine Zakonom odbrane i Zakonom o službi kojim je utemeljeno državno ministarstvo odbrane i kojim su utemeljene snage BH. U tome momentu postojala su još dva Ministarstva na entitetskoj razini i dvije oružane snage. Usvajanjem zakona i punim angažmanom ljudi krajem 2005 donesen je novi zakon o odbrani, novi zakon o službi u oružanim snagama, gdje je definirano postojanje samo jednoga Ministarstva odbrane, jedinstvenih oružanih snaga BiH.

Kroz jedinstven sustav odnosno lanac zapovjedanja ugasila su se entiteska Ministarstva.

Donošenjem predsjedničke odluke krajem lipnja mjeseca odnosno početkom srpnja mjeseca 2005 utvrđena je veličina, struktura i raspored i popuna oružanih snaga. Usvojen je također u prošlom sazivu parlamenta zakon o upućivanju u mirovne misije pripadnika oružanih snaga, državnih službenika, policajaca. Ono što smatramo jako bitnim svakako su i dva dokumenta koja su usvojena, a to je sigurnosna politika kao krovni dokument iz kojeg proizilazi odbrambena politika koja je na neki način dokument koji govori o tome na koji način i kako će se upotrebljavati i koristiti oružane snage BiH. Kroz usvajanje svih ovih bitnih dokumenata došli smo do toga da imamo jedno ministarstvo odbrane BiH na državnoj razini, jedinstvene oružane snage sa jedinstvenim i jednim lancem zapovjedanja. U potpunosti imamo

demokratski nadzor nad oružanim snagama, jedinstven proračun.

Zatim smo radili na smanjenju a u cilju postizanja funkcionalnosti i operativnosti, finansijske i u prvom redu i priuštivosti oružanih snaga za državu BiH. Radilo se jednako tako na smanjenju broja naoružanja i municije, što smatramo jako bitnim segmentom, mada još uvijek nismo u potpunosti implementirali taj cilj koji smo postavili pred oružane snage, ali i pred određene institucije, ne samo institucije BiH nego i NVO-e i mi se nadamo da će uskoro i taj cilj biti postignut. Jačanjem naših kapaciteta u prvom redu smo se opredjeli deminerski, odnosno za deminiranje i uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava i koji su nam omogućili da sudjelujemo i budemo članica mirovnih misija. Postavlja se pitanje da li smo postigli u potpunosti cilj i što još sljedi. Mi smo dijelom taj cilj ispunili, zato što smo već 29.11.2006 dobili pozivnicu za članstvo u partnerstvu za mir i sigurno je to najveći uspjeh kada su u pitanju bilo kakvih reformskih procesa BiH. Taj poziv je bio obaveza prema ministarstvu odbrane ali i prema BiH i onda smo 14.12 potpisali okvirni dokument koji je pripremljen u ministarstvu odbrane. 11.01 2007 podnesen je prezentacijski dokument. 29.05 2007 upućen je PARP u Brisel. PARP znači Partnerski program, a u lipnju 2007 od strane NATO-o odnosno Brisela odobren je naš individualni partnerski program. Takođe je i upućeno pismo namjere u uspostavi misija pri NATO-, i mi u ministarstvu radimo na jačanju naše diplomatske mreže kroz pojačanje i uspostavu misije gdje je imenovan i veleposlanik odnosno ambasador gospodin Radovanović. Samo imenovanje gospodina Radovanovića na takvu jednu poziciju govori koliko ozbiljno to shvaćamo, jer je on osoba koja je bila na čelu ovog reformskog procesa. Smatramo da je on kompetentna

osoba i da će sigurno u budućnosti na pravi način predstavljati BiH a i biti naša veza prema NATO-u.

Moram naglasiti da Partnerstvo za mir i NATO nisu samo odbrambeni savezi, nego su to i politički savezi. Ne želim ovime da neko pomisli da Ministarstvo odbrane skida sa sebe određene odgovornosti. Obzirom da su tek pred nama mnoge aktivnosti, želim reći da maksimalno treba uključiti sve institucije - počevši od Vijeća ministara pa do Parlamenta i Predsjedništva - kako bi se ispunile sve obaveze koje smo mi prezentirali u ovim navedenim dokumentima i kako bi članstvo u NATO-u za BiH bilo neupitno. Jedan od bitnih segmenata ili jedan od čimbenika koji mogu uticati na to je i javno mijenje. Jako je bitno imati ovakve sastanke. Jako je bitno upoznati građane BiH što znači Partnerstvo za mir, šta znači reforma odbrane, šta znači stvaranje sigurnosnog okruženja, jer je bitno da građani BiH budu opredjeljeni za taj cilj za koji se bar mi u institucijama BiH zalažemo.

Politički aspekt članstva po mom mišljenju je sigurnosna situacija u BiH. U odnosu na prije nekoliko godina ona je na najvišem stupnju, a to se ogleda između ostalog i zbog značajnog smanjenja nazočnosti oružanih snaga EUFOR-a odnosno međunarodnih snaga. Od zemlje koja je bila konzument međunarodne pomoći mi smo postali država koja je i davatelj i sudjeluje u mirovnim misijama. Iako naša postrojba koja učestvuje u okviru koalicijskih snaga u Iraku broji 36 pripadnika i svakim danom mi dobijamo pohvale. Kada smo jednu od rotacija naših jedinica posjetili, vidjeli smo koliko su pripadnici naših oružanih snaga prihvaćeni u okviru koalicijskih snaga, koliko se cijene i koliki su posao kvalitetan obavili za građane Iraka.

Jačanje suradnje sa susjedima u nastojanju da područje Jugoistočne Evrope ne bude područje nestabilnosti, nego područje stabilnosti sigurno je značajan segment. Obzirom da i države u okruženju, a prvenstveno naši susjedi žele biti članicama NATO-a, neke od tih država kao što su Hrvatska, Makedonija i Albanija su otišle korak ispred, ali svakako opredjeljenost Srbije, Crne Gore i BiH govori o tome da je ono vrijeme nestabilnosti i eventualnih sukoba daleko iza nas i da se krećemo jednim novim smjerom.

Da NATO računa na BiH već davno je pokazao utemeljenjem NATO štaba u Sarajevu. Već nekoliko godina štab se nalazi u Sarajevu, što ni jedna druga država u okruženju nije imala. Mislimo da članstvom u Partnerstvu za mir sigurno dobivamo ne samo političku pomoć nego i finansijsku i materijalnu pomoć, što se već vidjelo na način da prilikom i upućivanja postrojbe u Irak. Pri tome smo imali značajnu pomoć naših partnera, ne samo u obuci nego i u opremanju oružanih snaga. Mišljenja smo da članstvom u Partnerstvu za mir, a zatim i članstvom u NATO-u mi popravljamo imidž BiH, jer ipak jer se samom pozivnicom u članstvo za NATO ugled naše zemlje digao na značajniji nivo nego što je prije bio.

Smatramo jednako tako da se stvara i mogućnost investiranja, odnosno da se očekuje rast investicija u BH, potpora gospodarskoj diplomaciji. Nadalje, omogućava se i pristup NATO trust fondovima. Mi kao Ministarstvo smo i korisnici jednog od tih trust fondova kojeg smo iskoristili za zbrinjavanje viška naših pripadnika oružanih snaga. Tu su sakupljena značajna sredstva za koja ja vjerujem da će biti na pravi način implementirana kroz programe kako je utvrdio ovaj NATO trust fond.

Samim članstvom u NATO-u, a mišljenja su jednaka u Ministarstvu, mislim da smo sigurno bliže članstvu u

EU. Iako ovi zadnji pokušaji reformiranja policijskog sustava ne idu u prilog BiH, mi ipak moramo biti svjesni da je pred svima nama, ne samo Ministarstvu odbrane nego svim institucijama, svim građanima, NVO-ima odgovorna zadaća u budućnosti, a to je reformirati sve one segmente koji nisu reformirani, kako bismo odgovorili na ukazano povjerenje, povjerenje koje su nam dali građani i da BiH što prije približimo Evropi.

Stvaranjem sigurnosnog okružja na neki način mi stvaramo i političko okružje i mogućnosti da oni koji vode ovu državu politički pripreme sve da bi se omogućio gospodarski razvoj u ovoj državi. Kada imamo sigurnu državu u kojoj ne postoji mogućnost bilo kakvih sukoba, kada imamo sigurno okruženje i kada su u pitanju susjedi - samim tim smo stvorili uvjete za investiranje. A stvaranjem uvjeta za investiranje stvorili smo uvjete za gospodarski razvoj. Stvaranjem uvjeta za gospodarski razvoj stvorili smo uvjete da mladi ne idu iz BH, a vjerujem da je to nama svima cilj. Evo ja sam imala toliko ja sam otvorena za sva postavljena pitanja vjerujem da ćemo to u onom drugome dijelu. Još jednom zahvaljujem se na pozornosti.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Hvala Velika. Na kraju bih zamolio načelnika zajedničkog štaba gosp. Sifeta Podžića da i on iznese svoje gledanje na ovaj tok sadašnjih reformi i ovaj trenutak oružanih snaga u BH.

Sifet Podžić

Načelnik zajedničkog štaba oružanih snaga BiH, Sarajevo

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, prije svega ja vas sve pozdravljam. Dozvolite mi da se zahvalim gospodinu Šehiću kao građaninu BiH koji je ovih dana kao i ja iz medija prepoznao jednu veliku opasnost u ovom procesu koji mi ovih

dana privodimo kraju. Ono što se pojavilo u medijima oko budućih plaća pripadnika oružanih snaga BiH itd, ja bih mogao u jednoj rečenici reći: Treba nekoga kazniti za ono što je pozitivno uradio. Vidite, ja ovih dana imam jako puno poziva novinara sa raznoraznim konotacijama. Meni nije zakonom dozvoljeno da se bavim politikom i špekulacijama, niti to želim, ali definitivno ako ima istine u nacrtu onoga dokumenta onda je to jedna zabrinjavajuća situacija.

Hvala gospodinu Šehiću, da ste to prepoznali kao građanin i na to treba ukazati, s druge strane ja želim reći oružane snage BiH rade i radit će onako kako je Parlament ove zemlje to usvojio i dogovorio i kako je Predsjedništvo BiH odredilo 01.07 prošle godine. Vi znate da je Predsjedništvo donijelo zakon o veličini i strukturi, te o rasporedu oružanih snaga u BiH i dalo rok Ministarstvu odbrane, odnosno oružanim snagama BiH da se sve to implementira do 01.01 2008.

Mi smo u završnoj fazi, i ja ovom skupu mogu reći da ćemo proces koji je zacrtan završiti negdje oko 1.

decembra. S druge strane, ne mogu se gospodine Šehiću složiti sa vama oko demilitarizacije. Možda to jeste jedna ljepota, kada bi se stvorili uslovi da nemamo oružanih snaga u regionu. Ali, jasno opredjeljenje Parlamenta i naše civilne komande jeste, da želimo u Partnerstvo za mir i NATO savez i kolektivnu Evropsku sigurnost. Budimo svjesni da ako želimo da budemo zaštićeni od ovih prijetnji koje danas postoje u svijetu, a posebno terorizma, onda moramo nešto i dati. Ja sam svjestan da BiH ne može dati nešto puno, neke savremene avione, tenkove itd., ali može dati nešto i mora dati nešto da bi imala zaštitu i ušla u kolektivnu sigurnost.

Ja bih iskoristio ovu priliku da pozdravim ovu inicijativu Omladinskog Resursnog Centra Tuzla da NATO program i Partnerstvo za mir učini dostupnim i jasnim i prihvatljivim našim građanima. Posebno iz razloga što ja moram reći da u javnosti preovladava jedno stereotipno mišljenje da samo oružane snage BiH ulaze u program partnerstva i u NATO, mada se iz sadržaja programa PARP-a i PIA jasno može vidjeti da tu mnoge druge institucije ove zemlje imaju itekako svojih obaveza, odgovornosti i djelovanja. Meni je zapala obaveza da nešto više kažem o značaju članstvu u programu Partnerstva za mir iz ugla oružanih snaga BiH.

Prvo opredjeljenje BiH za Euroatlantske integracije, pa i Program Partnerstva za mir, kao prvu stepenicu u tom pravcu bitno je uticalo na transformaciju vojski u BiH u vojsku BiH. Učinjeno je to kroz promjenu misije oružanih snaga, zadatka, strukture, vojne strategije - a ja ću vam iskreno reći i kroz promjenu načina razmišljanja pripadnika oružanih snaga. Drugo: sigurnost i odbrana BiH su postale obaveza i drugih institucija, počev od Parlamenta, koji je zadužen za parlamentarni nadzor nad oružanim

snagama i gdje je to gospodin Šiljegović u prethodnim godinama sa profesorom Zrnom i ostalim članovima komisija jako dobro radio, preko Predsjedništva BiH, Vijeća ministara i preko drugih državnih institucija do, moram reći, jednih oružanih snaga BiH. Treće: Okvirni sporazum Partnerstva za mir pruža mogućnost da se članice partnerstva konsultuju sa NATO savezom i ukoliko cijene da je po ma kom osnovu ugrožena njihova sigurnost. Ova mogućnost se pokazala kao vrlo pouzdana brana sigurnosti jer nije zabilježen bar dosada nijedan slučaj konvencionalnog napada ni na jednu članicu Partnerstva za mir, složiti ćete se sa mnom da ovakvo osjećanje stvara jedan siguran prostor za kvalitetno i sistematsko provođenje oružanih snaga. Ja bi sada malo pojasnio neke stvari koje sam u uvodnom dijelu rekao. U misiji oružanih snaga pada u oči prvi zadatak - kaže ovako: učešće u kolektivnoj odbrani, uključujući operacije podrške miru, te samoodbrana i borba protiv terorizma. To dakle podrazumijeva da treba uspostaviti oružane snage BiH koje će kvalitetno doprinijeti sigurnosti Euroatlantskog prostora, što za posljedicu ima i sigurnost u BiH. U tom smislu oružane snage se susreću sa zahtjevom da razviju svoje operativne kapacitete koji mogu biti korisni alijansi u očuvanju evropskog i svjetskog mira. Mi smo shvatili ekonomske mogućnosti ove zemlje i shvatili smo da mi alijansi možemo da puno damo. Predstoji nam da naše nove oružane snage dizajniramo tako da nekim drugim kapacitetima osiguramo naš doprinos i naše učešće. U tom smislu vi znate da smo mi već razvili jednu misiju uništavanja neeksplozivnih ubojitih sredstava, razvili smo i drugu misiju u BiH, a to je deminiranje. Međutim mi definitivno našim partnerima trenutno ne možemo ponuditi naše deminerske jedinice, zato što na žalost imamo jako puno posla u ovoj zemlji i ne bi bilo pošteno prema građanima BiH da mi

naše deminere upućujemo u Afganistan, Irak ili ne znam gdje - a da istovremeno nismo našu zemlju očistili od mina. U tom smislu ja sam skoro u Briselu uz konsultaciju i odobrenje ministra odbrane BiH ponudio da mi možemo obučavati naše susjede, naše partnere, pa i druge članice NATO u tom kapacitetu. Jer nažalost, iz naše nesreće mi smo jako dobro razvili taj kapacitet. U oružanim snagama imamo dvije jako dobre škole, i to je prihvaćeno sa jednim jako velikim odobrenjem. Namjera nam je u vrlo skoroj budućnosti razviti neke i jeftinije sposobnosti za naše građane. To su pješadija, vojno policijske sposobnosti, a Alijansa itekako pokazuje interes za ovim.

Ovo što je gospođa ministrica rekla, ja moram još jedan put podvući: mi smo do sada preuzeli ogromne obaveze od snaga EUFORA i snaga NATO-a koje su boravile na ovome prostoru. To daje jedno ohrabrenje, jednu veliku satisfakciju svima nama u sistemu odbrane, da mi vidimo da se stiče povjerenje u nove oružane snage BiH od strane naših partnera i da se nama predaju zadaci koji su do sada bili isključivo u nadležnosti međunarodnih snaga. Pazite gospodo, mi smo preuzeli kompletno deminiranje u BiH pod našu kontrolu, dakle nemamo uopšte više nikakvih nadzora od timova EUFORA itd. Vi znate da do sada nismo mogli pokrenuti ni jednu pušku iz jednog magacina u drugi, pokrenuti ni najmanju grupu vojnika iz jedne kasarne u drugu, dakle mi smo preuzeli kompletnu kontrolu kretanja vojnih snaga u našu odgovornost. Dalje, mi imamo uspostavljen centar u Doboju za kontrolu snaga i mi to radimo bez ikakvih zahtjeva i odobrenja EUFORA, snaga NATO-a itd. Znate da smo po Bečkom sporazumu imali obaveze oko kontrole naoružanja itd, i da smo za to imali uglavnom inspekcije timova u kojima su se nalazile međunarodne snage. To

smo preuzeli potpuno u našu odgovornost, te Ministarstvo odbrane i oružane snage vrše taj zadatak. Pogledajmo drugi zadatak iz misije oružanih snaga, npr pružanje pomoći organima vlasti u slučaju elementarnih i drugih katastrofa. Svakako da ćemo i ovo vrlo lako dovesti u vezu programom Partnerstva za mir. Naime Partnerstvo za mir treba prihvatiti kao jednu radionicu u kojoj se BiH i njeni kapaciteti uvježbavaju u razvijanju, kako bi mogli odgovoriti zahtjevima članica NATO saveza. Ja tu radionicu vidim kroz niz aktivnosti koje bitno utiču na kvalitet resursa i operativnih sposobnosti jedinica i komandi da odgovore zadatku pružanja pomoći organima vlasti u slučaju elementarnih nepogoda ili katastrofa. Mi se nismo ljetos baš nešto hvalili, ali mogu reći da sam ponosan i sretan da sam dobio tri zahvalnice od predsjednika općina iz Hercegovine, kada smo u fazi transformacije, kada smo imali pola jedinice na jednoj strani a pola na drugoj, bili najaktivniji učesnici u gašanju požara koji su zahvatili našu zemlju. Pokazali smo se na terenu sa vrlo skromnim sredstvima kao jedina organizovana snaga u ovoj zemlji koja se uhvatila u koštac sa gašenjem požara. Ja mogu reći da ja sa svojim prijateljima, kolegama iz Srbije, Crne Gore i Hrvatske razvijamo jedan plan da se na proljeće mnogo organizovanije regionalno uključimo u ovu opasnost i mi ćemo sigurno razviti od operativnih centara, obavještajnih centara, pa možda i nekih zajedničkih jedinica. Znate, vatra ne poznaje gdje je granica između Crne Gore i BiH. Koliki je značaj članstva BiH u partnerstvu za mir iz perspektive oružanih snaga govori i podatak da proces planiranja i analize kako mi skraćeno kažemo parp. Naime, radi se o instrumentu programa koji nam pomaže da sagledamo stanje u kompletnom sigurnosno-odbrambenom sistemu, da utvrdimo potrebe i u skladu sa partnerskim ciljevima izaberemo

aktivnosti u kojima namjeravamo učestvovati kako bi unaprijedili spremnost oružanih snaga. Taj partnerski program ima tri dijela, dva od tri djela su u neposrednoj vezi sa oružanim snagama. Mi smo prošle sedmice imali jedan seminar na Ilidži, gdje su bili uključeni naši susjedi: Srbija, Crna Gora, Hrvatska i gosti iz NATO-a. Ocjena koja je izrečena daje nama za pravo da možemo biti ponosni na sve što smo uradili. Rečeno nam je zvanično da smo suviše brzi, da mnogo brzo, iznenađujuće brzo ispunjavamo svoje obaveze i da ćemo morati malo sačekati ostale elemente odnosno segmente društva, tj. institucije ove države.

Šta nam je Partnerstvo za mir dalo? Dalo nam je puno. Ponudilo nam je pristup NATO-vim fondovima. Gospodo samo za ove dvije godine mi smo besplatno, znači bez uzimanja novca od naših poreznih obveznika odškolovali jako puno ljudi u Evropskim zemljama i u SAD-u. Mi smo dobili dosta vrlo kompatibilne savremene opreme, meni je bilo zadovoljstvo kada mi je prošle sedmice jedan Engleski general koji je boravio ovdje prije dvije godine rekao: "Generale pa stvarno da vam čestitam, vi sada imate znanje Engleskog jezika u oružanim snagama bolje nego neke članice NATO saveza". To mnogo znači za naše mlade ljude koji su izašli iz BiH i koji su vidjeli život u Evropi i koji su mogli da pristupe jednom savremenom obrazovanju.

U svakom slučaju ja želim reći da će Partnerstvo za mir itekako usmjeriti naše aktivnosti da oružane snage budu veličinom, strukturom, koštanjem i kvalitetom priuštive i efikasne i upotrebljive sa zakonom predviđenim zadacima. Nadam se da ovih par primjera jasno pokazuje koliki je značaj pristupanja BiH NATO programu i, ako bi ovo morao sumirati onda bi se značaj ogledao u sljedećem. Kroz

NATO program uz puni doprinos svih drugih subjekata našeg društva oružane snage bi se transformisale u priuštiv i efikasan, koristan instrument države BH i bile bi te veličine i tako osposobljene koliko to ovo društvo može platiti. Hvala.

Vehid Šehić **Forum Građana Tuzla**

Ja se zahvaljujem. Nemojte se ljutiti na mene, ali ja sam čovjek koji bi želio da ovo bude prostor bez oružja i bez vojske, to je jedna ljudska želja. Meni je kao građaninu ove države jako stalo da ne samo ja, nego i svi građani susjednih država imaju povjerenja u oružane snage BiH. Vi ste spomenuli nešto što sam ja sebi posebno apostrofirao, a to je osposobljavanje oružanih snaga u sprečavanju elementarnih nepogoda i uklanjanju posljedica elementarnih nepogoda. Sigurno da ovo što se desilo u Hercegovini i oko Dubrovnika ne bi bilo sa ovakvim posljedicama, da su određeni političari lokalnog karaktera shvatili želju Igmanske inicijative, da se potpiše jedan protokol između tih opština i da se formira zajednički operativni štab u borbi protiv požara. Iako su vlade tri države dale potporu jednom takvom projektu, neki sitni interesi nekih budu iznad opštih, i onda smo dobili posljedice. Zato sam sebi

ovdje napisao da bih volio da ova država shvati da je bolje kupiti jedan kanader nego jedan borbeni avion, specijalno vatrogasno vozilo nego neki tenk. Ili kada su u pitanju poplave, a moramo biti svjesni da djelimo zajednički rijeke koje mogu i taj segment sigurnosti ugroziti. Mi ćemo insistirati kao civilni sektor na sklapanju međudržavnog sporazuma, a na osnovu sporazuma tri - četiri države o pružanju pomoći u sprečavanju, kako se to kaže civilizacijskih nepogoda i da se uključe oružane snage ovih država da bi jedni drugima pomogli opet s vraćanjem povjerenja u oružane snage. Moram opet da naglasim da je čitav ovaj projekat potpomognut od ureda za odnose sa javnošću Američke Ambasade. Oni su to podržali bez bilo kakvog prava da utiču na ono što mi želimo da radimo. Znači mi smo apsolutno autonomni u onome što želimo da sa građanima ove države

podijelimo kada su u pitanju ovi reformski procesi. Ono što bih također želio reći, pošto mi (BH NVO-i) nemamo političku moć te vrste, da sem saradnje sa Partnerstvom za mir koje je neminovnost, NATO je neminovnost, pokušamo razmjeniti određena iskustva između zemalja koje imaju nacionalne programe izgradnje mira, kao što je Kanada. I da vidimo kako oružane snage Kanade učestvuju u izgradnji mira, ili neke neutralne države kao što je Švicarska, jer ne trebamo zaboraviti da je ovo ipak BiH, u kojoj su mnoge stvari specifične. Ja ne znam da li mi imamo trenutno nedovršeni rat ili nedovršeni mir. Ali ću ipak ponoviti da mi je veoma drago da ipak imamo određeni elemenat sigurnosti i zbog uspješne reforme ovog bitnog segmenta. Ja bih vas sad pozvao na kratku kafe pauzu, nastavićemo sa diskusijom.

2. dio - Diskusija

Vehid Šehić
Forum Građana Tuzla

Evo, počeli smo na vrijeme, kako bi imali dovoljno vremena da svako od vas s pozicije funkcije koju obavlja, učestvuje u ovoj raspravi i sa prijedlozima šta bi to trebalo učiniti u narednom periodu, na šta bi posebno trebali upozoriti i upoznati građane ove države. Zbog složene strukture u državi jako je teško građanima objašnjavati šta je SIPA, šta je OSA... Zbog toga od vas očekujemo da u svojim diskusijama, koje nećemo ograničavati, kažete ono što vi smatrate da je jako bitno u sadašnjem trenutku za BiH i za onu budućnost koju treba da gradimo.

Denis Hadžović
Centar za sigurnosne studije, Sarajevo

Pozdravio bih inicijativu i zahvalio se domaćinu na ljubaznom pozivu. Pozdravio bih i naše uvodničare koji su još jednom istakli svoje opredjeljenje i prisustvo i podršku nevladinim organizacijama. Mislom da daju veoma snažan poticaj BiH na svom putu i drago mi je da prepoznaju ovaj vid komunikacije kao veoma bitan u svom radu. Ja bih se malo nadovezao na

izlaganje naših uvodničara, gdje smatram da ostali segmenti društva u ovom postprijemnom periodu BiH u Partnerstvu za mir treba da daju svoj puni doprinos. Osnova svega je informisanje građana. Ono što ja također vidim kao problem uz informisanje građana, koji su prema ovoj anketi prilično dobro upoznati sa stanjem i situacijom u kojem se BiH nalazi, je dodatno uticati na predstavnike političkih partija. Tu vidimo jednu disproporciju vezanu za njihovo glasanje koje se odnosi na plate pripadnika uniformisanih lica, policije i vojske. Imali smo priliku i na prošlom budžetu vidjeti da je budžet Ministarstva odbrane skresan za nekih 30 miliona koji su bili veoma značajni za njihovu transformaciju, otpuštanje i uticali su na određene probleme u tranziciji Ministarstva odbrane i kreiranju oružanih snaga u skladu sa planiranim tempom. Tako da mislim da trebamo ostvariti i ispred vladinog i nevladinog sektora dodatni uticaj na predstavnike političkih partija da budu malo svjesniji obaveza i da podrže ovaj sektor koji je, kao što smo imali priliku čuti, najnapredniji u BiH i stvara osnove za pretpostavke za socijalni, ekonomski i politički razvoj zemlje.

Bez adekvatnog sigurnosnog sektora ne možemo računati ni na razvoj ostalih sektora. Iako je domaćin pacifistički okrenut, ja mislim da u ovom trenutku ne možemo imati situaciju u kojoj možemo ići na demilitarizaciju. U ovom trenutku mislim da trebamo sve snage usmjeriti da promovišemo ostvarenja koja su postignuta u ovom sektoru, da i ovaj segment pridruživanja partnerstvu za mir odnosno NATO-u povežemo i snažno iskoristimo za naše Evropske integracije. Svi znamo da partnerstvo za mir podrazumijeva mimo vojnih transformacija i velike političke i ekonomske zahvate u ostalim segmentima društva. Tako i neka praksa pokazuje da nakon prijema u partnerstvo za mir 70% zadataka na ispunjavanju uslova leži na ostalim segmentima društva, a samo 30% na ministarstvu odbrane. Ja u prvom redu mislim da ministarstvo vanjskih poslova treba odigrati mnogo, mnogo značajniju ulogu i ojačati svoje kapacitete. Drago mi je da je nedavno formirano interministarsko koordinaciono tijelo za saradnju sa NATO-om. Možda će nas ministrica malo više upoznati o tom segmentu. Mislim da trebamo svi zajedno raditi na promovisanju i da je potrebno usvojiti i strategiju informisanja. I to je važan segment - usvojiti državnu strategiju informisanja BH društva o Partnerstvu za mir i NATO-u. Hvala.

Neven Kazazović
Vojni Analitičar, Sarajevo

Ja bih dvije stvari rekao i ne bih postavljao pitanja, više bi ovo bilo kao neka vrsta zaključka. Veoma mi je drago da je ovaj sastanak organizovan, veoma mi je drago da se raspravlja upravo o ovim temama koje baš ne nalaze često mjesto ni u javnosti ni u našim medijima.

Rekao sam imam dvije vrste zaključaka. Prvi: vi znate da je naša društveno politička zbilja vrlo ozbiljna,

da su politički gledano mnogi reformski procesi zaustavljeni i to upravo na djelovima koji se tiču sigurnosnog sektora. S druge strane imamo jednu situaciju sa, da kažem običnim svijetom, pučstvom, koje apsolutno niti je informisano niti ima bilo kakve orijentire kada je u pitanju Partnerstvo za mir i NATO i kada je u pitanju i reforma policije itd. Tu je u punoj snazi neka vrsta političke manipulacije da političke stranke sa svojim interesima utiču na formiranje javnog mnjenja i dijele javno mnjenje. Ovdje je neko danas spomenuo Švicarsku, Švicarska je neutralna zemlja u kojoj je bio referendum hoće li pristupiti UN-u ili ne. Ali članica je Partnerstva za mir. Prema tome Partnerstvo za mir nije apsolutno samo neka vojna stvar ili stvar sigurnosti, nego ona ima mnogo šire aspekte, pa se to vidi čak i u ovom materijalu gdje se kaže da se u okviru zemalja partnerstva za mir uspostavlja stvarno partnerstvo između zemalja partnera i NATO-a. Prema tome tu se radi o jednom širem aspektu. Pošto sam bio angažovan i radio sam na tim reformama na reformi odbrane, radio sam i na državnom i na entitetskom nivou, pogotovo je interesantan taj entitetski nivo, jer tamo se mnogo štošta događalo. Mislim da zapravo veliki dio posla, veliki dio odgovornosti spada na ovaj civilni sektor kao što je ova nevladina organizacija.

Siguran sam da moramo sve učiniti kako bi smo tu mrežu nevladinih organizacija stvorili ili angažovali da se bavi o ovom pitanju. Vjerujte, ako nevladin sektor ne uzme to u svoje ruke, bez obzira šta ko mislio o civilnom društvu, ovo neće proći jer postoji neznanje i postoje određeni otpori prema reformskim procesima i prema procesima integracije sa Evropom, pogotovo kada su u pitanju NATO i Partnerstvo za mir. Ljudi su jednostavno neinformisani. Mislim da je ovo jedno široko polje za jednu veliku aktivnost NVO-a i zato mislim da je ovo dobro ako se ovo prihvata kao neka vrsta početka ili inicijative koja može dati dobre rezultate.

Drugi zaključak: kada smo radili u reformi odbrane i poslije toga bio je jedan opšti zaključak da su mediji odnosno sredstva javnog informisanja bila neka vrsta invalida koji apsolutno nije mogao da prati ovo što se dešava. To se kasnije događalo i sa reformom odbrane, odnosno sa reformom policije i svim ostalim reformama u sigurnosnom sistemu. Naime, javna sredstva su jednostavno nezainteresovana i neupućena u ovu problematiku. Meni je poznato da je Media Centar iz Sarajeva sa NET novinarstvom iz Zagreba organizovao jednogodišnji seminar za urednike i novinare BH medija oko obrazovanja u vezi sa sigurnosnim sektorom, odnosno u vezi zahtjeva koje sigurnosni sektor ima i koje bi htio da ima vizavi sredstava novina, tv, radija itd. Tu se tek vidi, pošto sam i ja učestvovao u tom programu, koliko zapravo ljudi koji odlučuju u medijima, koliko malo o tome znaju i koliko oni sami tvrde da ima otpora u redakcijama kada su te teme u pitanju. Dovoljan je ovaj sastanak da vidite da su ovdje, ako se ne varam, bile tri mlade novinarke koje su poslije dvadeset minuta otišle. To vam dovoljno govori otprilike kakve oni

zadatke dobijaju i kako se te teme tretiraju u novinama odnosno na TV-u.

Mislim da bi trebalo napraviti, uz ovaj projekat širenja mreže NVO-a koje bi se bavile ovim problemom, jedan širi projekat ili razmišljati o pravljenju jednog šireg projekta u angažovanju i educiranju sredstava javnog informisanja oko ovih problema. Oni o tome pišu samo kada su tu neki skandali, kada su neke afere u pitanju, kada su neke nejasne stvari u pitanju. Evo naprimjer izjava Ministra odbrane i izjava Načelnika štaba oko ovih plata i ovih odnosa kakva je reakcija bila. Njihove izjave su prenijete, i nije više iza toga bilo nekih svestranijih analiza, komentara, čemu to vodi, šta to znači itd.

Prema tome znači da mediji nisu u stanju da na pravi način prate ono što se zbiva, a da ne govorim o uticajima koji su tu i koji, normalno, koji ne idu ovim nekim integrativnim reformskim procesima. Prema tome mislim da, možda sam preambiciozan ili možda sam previše idealista ali mislim da taj nevladin sektor, ako bi raširio mrežu i ako bi počeo da radi svestranije na ovim pitanjima - onda bi obavezno, neosporno morao da se napravi projekat uključivanja sredstava javnog informisanja u ovaj proces. Partnerstvo za mir je jedan korak ka nečemu, a taj korak ka nečemu je jako značajan i vrlo bitan i u situaciji kad je kada je kod nas reformski proces ukočen odnosno zaustavljen i blokiran. To je jedna velika stvar koju mi možemo da uradimo, odnosno jedna velika korist za BiH.

Ankica Tomić
Šef odsjeka za međunarodnu koordinaciju u Ministarstvu sigurnosti BiH, Sarajevo

Drago mi je da mogu potvrditi da je Ministarstvo sigurnosti predstavljeno ovdje sa mojim mladim kolegama iz

svih upravnih organizacija ministarstva sigurnosti.

Ministarstvo sigurnosti je shvatilo značaj organiziranja ovog susreta. Ne samo ovog susreta, nego i svih ostalih različitih vrsta susreta, konferencija i seminara koji se odnose ne samo na ovaj aspekt pristupanja BiH Atlantskim integracijama nego i Evropskim integracijama. Ministarstvo sigurnosti od samog početka aktivno sudjeluje u izradi svih dokumenata. Ovih dana raspravljamo o iznalaženju najadekvatnijih mogućnosti, odnosno uspostave strukture unutar Ministarstva sigurnosti koja će biti nadležna za buduće aktivnosti koje se odnose na ovaj aspekt. Vi znate da je mjerodavnost Ministarstva sigurnosti vrlo široka, da ima samostalne upravne organizacije kao što su Granična policija, Državna agencija za istragu i zaštitu, Služba za poslove sa strancima.

Ja bih također komentirala dio koji se odnosi na neinformiranosti, ne samo šire javnosti nego općenito državnih i entitetskih institucija i struktura veznih za ispunjavanje obveza BiH međunarodnih obveza, posebice sa aspekta aktivnosti unutar Partnerstva za mir. Ministarstvo sigurnosti je iz tog razloga je pristupilo organiziranju, u

suradnji sa NATO- stožerom u BiH, nekoliko edukacijskih seminara koji će se uskoro dogoditi za sve sigurnosne razine u BiH koje se bave policijskim pitanjima. U tom smislu intenzivno radimo da se to uskoro dogodi. Imamo pozitivne znakove iz Brisela i NATO stožera da će se dogoditi u saradnji sa Ministarstvom odbrane i njihovim iskustvima u reformi odbrambenog sektora.

Slažem sa da su mediji jako nezainteresirani, odnosno needucirani u ovom području, posebice zbog ovih događanja koji su tako deprimirajući ne samo za građane, nego i za državne službenike u našim institucijama, jer se vrlo neugodno se osjećate kada dođete na neki međunarodni susret na kojem su naši susjedi predsjednici zemalja u kojima se pohvaljuju reformski procesi tih zemalja, a BiH se nekako stavlja po strani i imate osjećaj da ste izolirani.

Ljubiša Dodik
Centar za međunarodne odnose -
Banja Luka

Ja predstavljam Centar za međunarodne odnose iz Banja Luke. Moje ime je Ljubiša Dodik, i ja sam mlada osoba koja u BiH želi da ostane i želi da živi ovdje. Međutim kao imamo

problem, ne samo vezano za sigurnosnu politiku BiH, nego i za mnoge druge teme, da su građani neinformisani, ja želim da dam jedan prijedlog kako bi se konstruktivno mogao riješiti taj problem. Ako je država mogla da natjera radio i tv stanice da svakom određenom političkom kandidatu da određeni period da se predstavi, tako država može da naredi i da te iste televizije i radio stanice predstave šta znači Partnerstvo za mir i šta BiH dobija sa tim. Na taj način građani bi bili obavješteni. Mi ovdje imamo kontradiktorne podatke u provedenoj anketi. Informisanje građana o Partnerstvu za mir se svodi na to da oni znaju da je to potpisano nekad da je to dobro, a zašto je dobro ne zna niko, ali je dobro.

Moj prijedlog je u tome da grupa ljudi koja je učestvovala na usvajanju Zakona o sigurnosti BiH da sa ljudima iz nevladinih organizacija sjedne i napiše ili jednostavno uradi i donese plan na osnovu kojeg će se odrediti tačno kako će se građani BiH na jednom ukupnom nivou informisati barem o elementarnim stvarima.

Evo ja se, iskreno da vam kažem, smatram za osobu koja je upućena i koja se interesuje za ovakve stvari, sve dok nedavno nisam bio na jednom kursu koji je trajao dvije sedmice. Tek sam onda vidio koliko ne znam. Zamislite kolika je onda tek neinformisanost ostalih građana BiH. Mislim da je to ključni problem koji trebamo riješiti kada informišemo građane o ovome što smo do sada uradili. Onda će oni početi da razmišljaju na drukčiji način. To je neko moje lično mišljenje. Ja vam se još zahvaljujem, jer znam koliko ste zauzeti i znam kakve su vaše obaveze kakav je vaš radni dan. Ističem da je jako potrebno druge građane približiti ovako bitnom pitanju, jer ono je najviše

vezano za njih, a ne za bilo koga od nas. Hvala još jedanput.

Ankica Tomić
Šef odsjeka za međunarodnu koordinaciju u Ministarstvu sigurnosti BiH, Sarajevo

Ja sam zaboravila istaknuti bitnost, i ovaj komentar mladog kolege vodi k tome da se mora raditi na razvoju, odnosno uspostavi komunikacijske strategije. Neke inicijative su bile. Evo, već su gospođi Ministrici postavljena ta pitanja, pa da nas ona informira u kojem smjeru to ide i da li će se u dogledno vrijeme to realizirati?

Marina Pendeš
Zamjenica Ministra odbrane BiH, Sarajevo

Ja ću se osvrnuti na nešto što sam zaboravila reći, a to je potvrda vjerovanja Brisela da BiH može biti stabilna zemlja i zemlja od povjerenja i buduća članica NATO-a. Krajem ožujka mjeseca potpisan je *security agreement* između Ministarstva sigurnosti i NATO-a, što je potvrda svim građanima. Mislim da su se sve kolege osvrnule na jedno jako bitno pitanje, a to je pitanje informiranosti. Mi smo u ovih nekoliko zadnjih godina u ministarstvu dali akcenat na aktivnosti

koje su vezane za provedbu reformi. Svjesni smo toga da nismo dovoljno posvetili pozornosti na informiranju. Isto tako svi ste se osvrnuli na ono što i mi u Ministarstvu mislimo, a to je da kod nas uglavnom nema afirmativnog djelovanja i afirmativnog prezentiranja pozitivnih procesa. Mi znamo da su u posljednje tri godine kroz reformske procese prošle odbrana, sigurnost, finansije, pravosuđe. To su sve segmenti koji nisu bar na takav način afirmativno prikazani i prezentirani, bilo da se radi o tiskovinama ili televiziji ili internetu odnosno ovim multimedijalnim načinima prezentiranja.

Mi čak što se tiče ove strategije smatramo da će strategija, tj. ovaj dokument strateškog informiranja sigurno pomoći prezentiranju i upoznavanju građana BiH ili približavanju da ljudi shvate dokle se došlo, da eventualno prevaziđu određene strahove zbog neupućenosti u ono što slijedi. Jer, ukoliko nekome izbijete argument da nekoga drži pod nekom presijom, ako na pravi način prezentirate informacije i istinu, pozitivne procese, pozitivne pomake i na koji način je to odjeknulo u okruženju u Evropi i svijetu, onda će se vjerovatno i onaj čovjek koji samo gleda televiziju i nema dovoljno mogućnosti da sa nekim razmjeni informaciju zapitati kada mu neko govori sasvim nešto drugo.

Mislim da je to jako bitno i to bi trebalo ustvari što prije usvojiti. Vijeće ministara bi moguće trebalo da djeluje na način da se izbori za afirmativno prezentiranje vođenja reformi i procesa, vođenja aktivnosti bez obzira da li se to radilo o kabinetu predsjedavajućeg vijeća ministara ili predsjedništvu ili određenih ministarstava. Ukoliko se za to ne zna, ili nije zabilježeno, normalno je da će narod, običan građanin reći: *"nisu oni ništa uradili oni samo znaju trošiti pare na naš račun"*.

Često je bilo postavljano pitanje vezano za ovaj predstojeći prijedlog zakona o plaćama. Nije u potpunosti u medijima preneseno na koji način smo mi to iznijeli. Tako se sve to može i pogrešno protumačiti. Ne mislim da informacije koje su iznijete u medijima daju sigurnost pripadnicima oružanih snaga ili policijskih službenika u smislu da ćemo se mi na adekvatan način izboriti za njihov status. Ukoliko nemamo zadovoljnog vojnika, onda nema potrebe za Ministarstvom, a ako je BiH opredjeljena za NATO, odnosno evropske integracije, i ako u tom segmentu Ministarstvo odbrane ima svoje određene zadaće, mi njih ne možemo postići ukoliko sustav unutar odbrane ne funkcioniše. Ukoliko nije zadovoljan vojnik, ne može biti ni zadovoljan ni onaj nadređeni zapovjednik, odnosno ni rukovodeće osobe u Ministarstvu.

Kada je u pitanju interesorno koordinacijsko tijelo, mi smo i dosada imali jednu interesornu grupu koja je bila sačinjena od predstavnika nekoliko ministarstava. Sada je Vijeće ministara donijelo odluku da svako od ministarstava ima svoga člana u toj interesornoj grupi. Ja vjerujem da će ona odraditi svoj posao.

Šta je drugo bitno, bitno je da javnost, pa možda čak i institucije ili pojedini dijelovi izvršne, zakonodavne i sudske vlasti na kraju krajeva nisu u potpunosti upoznati sa ovim dokumentima čiju implementaciju ili izvršenje svako od nas preuzima na sebe. To su sve dokumenti čija implementacija slijedi, kao što je sam gospodin Hadžović rekao da 30% daljnjih aktivnosti leži na Ministarstvu odbrane, a možda čak 70% na ostalim institucijama, jer tu se postavljaju pitanja do kada ćete raditi neku reformu nečega, kada će biti Ustav, ko je nositelj aktivnosti i šta očekujete. Ljudi to nisu pročitali, mislim da će se mnogi iznenaditi, ali bitno je upoznati i

društvo šta je to što slijedi i čemu mi težimo i šta dobijamo otkako smo postali članica Partnerstva za mir, šta dobijamo kada budemo članica NATO-a, ali svakako i koje su naše obaveze.

Željko Grubešić
Stručni savjetnik u komisiji za odbranu i sigurnost BiH, Sarajevo

Mislim da je ovo naše današnje okupljanje jedan dobar znak zadržavanja dobre atmosfere u reformi odbrane u tom cijelom procesu. Znači, završili su sada jedan period određene institucije. U potpunosti podržavam ovo što su govornici prije mene rekli šta nam je raditi, jer mislim da sada moramo izaći iz okvira koje smo zamišljali. Naredni koraci traže potpunu promjenu svijesti u Ministarstvima. Ono što nam slijedi je pitanje transfera odgovornosti na domaće vlasti. Na cijelom društvu je da razbijemo iluzije da je NATO samo posao Ministarstva odbrane, to je sad najteža faza nakon svega ovoga, jer mi se moramo obavezati na konkretne stvari političke prirode. To sve ima jako puno dodira sa našim nastojanjima da uđemo malo ozbiljnije u proces pridruživanja EU i NATO. Tu ima dosta dodirnih tačaka i to treba ići paralelno.

Ono što još treba reći, a što je ministrica govorila, to je podjela poslova u međuresornom smislu. Ove

sedmice smo imali seminar Ilidži, to je bilo jako dobro ilustrativno uz rješavanje niza praktičnih problema, ustvari definisanja šta ko treba raditi. Mislim da je Ministarstvo odbrane baš na tom seminaru napravilo jedan iskorak sa dobrom namjerom da pomogne kolegama u drugim ministarstvima da se izvrši taj međuresorni transfer.

Ovdje je isto jako dobro što su ljudi koji su dali određeni doprinos tim reformskim procesima i predstavnici NVO-a. Kada je gospodin Hadžović iz centra za sigurnosne studije počeo onaj proces okupljanja seminara *Drina*, tu smo se prvi put sreli s kolegama iz Srbije i razmijenili određena mišljenja, saznanja i ostalo, i to je krenulo u jednom dobrom smjeru.

General Podžić je govorio o našim vojnim snagama. NATO će od nas u nekih 5-10 narednih godina tražiti da oko 8% snaga koje imamo budu spremne za određene misije vani. Mislim da je u ovom momentu jako bitno da svi: NVO, Ministarstva i ostali podrže ovaj projekat izgradnje Zakona o postupku u kriznim situacijama, jer je to Zakon koji treba da obuhvati sve segmente društva. Prvo civilnu zaštitu, pa onda sva ministarstva, pa na kraju i Vijeće ministara koje treba da formira to jedno koordinirajuće tijelo. Priprema tog zakona je šansa da pokažemo spremnost, da pokažemo i taj smisao za saradnju i ostalo, kao što je to bilo u procesu reforme odbrane jer je i taj zakon jedna stepenica reforme sektora odbrane i sigurnosti i društva u cjelini.

Hvala lijepo i nadam se da ćemo nastaviti sa ovim i da treba uključiti još predstavnike NVO-a. Drago mi je da je i kolega iz Banja Luke tu, jer su počeli participirati još u nekim našim seminarima i radionicama, i mislim da je to dobar put da se upoznamo na toj horizontalnoj ravni da jedni drugima pomognemo.

Mevludin Džindo
Ministarstvo sigurnosti BiH - Sarajevo

Prije svega iskoristio bi priliku da sve pozdravim i da se zahvalim organizatoru na izvršnoj prilici da razmijenimo neka naša iskustva i promišljanja u kontekstu uključenosti BiH društva u ove integracijske procese. Ja bih se zapravo nadovezao na izlaganje gospodina Grubešića, i mislim da sada upravo dolazimo u fazu kada se očekuje veća uključenost civilnog i ukupnog BiH društva u ovom kontekstu pitanja Partnerstva za mir i ukupnog procesa integracija.

Mislim da se nekada stiče dojam da malo i kasnimo u kontekstu opšte informisanosti društva, ali zapravo sada dolazimo do najznačajnije stepenice, tako da je ovo izvršna prilika da možda i konceptualno osmislimo na koji način uključiti NVO-e i ukupno BiH društvo u realizaciju svih programa i aktivnosti koje proizilaze iz naših ukupnih integracija. To je jedno moje vlastito promišljanje i možda jedna od nekih ideja. Hvala vam.

Denis Hadžović
Centar za sigurnosne studije - Sarajevo

Svakako se slažem sa time da građane treba informisati i uključiti ih. Ja mislim da je predviđen angažman civilnog društva u ovim procesima i da će se i on evaluirati, ali ono što bih ja iznio iz svojih iskustva, pa i rada sa medijima, je da će taj proces ići vrlo teško. To je proces na kojem trebamo raditi, ali su novinari, nažalost više okrenuti senzacionalizmu, profitu, tako da će ove teme ipak biti u drugom planu.

Mi smo dosta radili sa mladima i mislim da je to možda najbolji put da probamo u institucionalni obrazovni sistem uključiti informacije i o ovim pitanjima.

Neki Univerziteti su već na dobrom putu da to rade. To je po mom mišljenju osnovni princip, da školujemo kadar i da ga za neku buduću generaciju osposobimo. Ja bih možda iskoristio priliku da gospodina Šiljegovića upitam kao aktivnog u političkom životu, zašto se političke partije ovako maćehinski odnose prema Ministarstvu odbrane. Vi ste možda najpozvaniji kao predsjednik komisije za odbranu. Prilikom izglasavanja budžeta i ostalom, zašto se dosta toga na uštrb Ministarstva odbrane radi iz političke perspektive. Ja mislim da tu možda leži ključ.

Boško Šiljegović
Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH

Pazite, mi smo u tom periodu u RS imali dva različita koncepta. Jedni su išli ka ovome o čemu je govorio Vehid Šehić, neki su smatrali zbog sve te nesreće da mi trebamo biti zemlja bez oružja, bez vojske itd. Drugi koncept je bio ovaj sadašnji, dakle govorim o političkim partijama. Ja sam bio u situaciji da su me u Parlamentu RS ustvari gledali kao nekog izdajnika RS. I mene, i ministra Radovanovića, i ministra Stankovića, i generala Sokanovića. Vjerovatno su takvih problema imali i predstavnici

bošnjačkog i hrvatskog naroda. Mislim da ćemo opet doći na onu situaciju o kojoj su mnogi danas pričali, da svi mi nismo, pa i mi ljudi iz politike, radili dovoljno sa našim građanima. I kažem vam, bila je takva situacija da, i vrlo često kažem, da vjerovatno smo iz RS samo Dragan Čavić i ja pali na prošlim izborima vjerovatno zato jer smo nosili proces reforme odbrane. Najlakše je bilo doći u svoju političku partiju i reći ovi «*izdajnici tamo prodadoše sve, dadoše sve prodadoše vojsku, dadoše indirektno oporezivanje, dadoše OBS, dadoše ovo ili ono*».

Znači, pokušavam da vam kažem, da nažalost još uvijek u svim dijelovima BiH klima nije ovakva kako razmišljam ja i vi, NVO-oi itd. Ovo ide ka dobrom. Ja sam bio u tom mandatnom periodu i u Mostaru, i u Rajlovcu, i u Banja Luci, itd. Svi smo zajedno hodali, ja nisam slučajno naveo danas mi smo otišli u posjetu našoj rotaciji u Iraku. Prvo što se američki general začudio se da dolazi neko iz parlamenta, on je mislio to se samo sjedi u parlamentu, a da ne govorim kakav je bio odnos tih naših vojnika koji su tamo potpuno isti, ma ni jedne sekunde mi nismo primjetili razliku između bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog vojnika. Njih trideset i šest su se obradovali nama, kao da im je došao neko najrođeniji. Na tim sitnicama ja sam vidio da mi treba da istrajemo na tom putu, i ja sam i strancima govorio da ja to ne radim zbog njih nego zbog svoje troje djece. Smatram da ovaj prostor za moju djecu treba da bude uređen tako da ćemo postići sigurnost, bezbjednost itd.

Nažalost, biće veoma ružno za BiH ako se mi budemo u nekom narednom periodu na dužu stazu budemo hvalili reformom odbrane, biti će ružno jer nam sve ostale reforme stoje, ja sam srećan što učestvovao u tome, srećan sam što se možemo pohvaliti time da je to najveći uspjeh BH poslije Dejtona, ali ako mi budemo u narednu godinu ili

dvije pričali samo o tom uspjehu ja ću biti jako nesretan čovjek i kao građanin jer to smo trebali završiti primjera radi prije godinu ili dvije.

Neven Kazazović Vojni Analitičar - Sarajevo

S obzirom da se mnogo spominje nevladin sektor, moram reći da sam prije 4 godine bio u Mađarskoj u Ministarstvu odbrane. Tadašnji pomoćnik Ministra odbrane koji je bio general, relativno mlad čovjek, pričao nam je kako su oni imali velikog otpora i velikog nerazumijevanja kada su trebali da pređu u NATO. U stvari Mađarska je bila u Varšavskom ugovoru, i taj neki mentalitet je ostao. Oni su imali velikih problema i onda su odlučili da naprave projekat koji se odnosio na civilni sektor. Nije se odnosio na institucije koje su bile na jednoj strani, a civilni sektor na drugoj strani. On kaže da im je za pridobijanje stanovništva da se prihvati poruka da se ide u NATO ključna bila saradnja sa 2500 NVO-a. Oni su, znači, napravili kompletan projekat, gdje su uspjeli da naprave jednu mrežu od 2500 nevladinih organizacija, koje su onda pustili pipke među stanovništvom, i normalno je da su postigli uspjeh. Mladi kolega je rekao da država naredi, država ne može narediti nekom ko živi od profita (mediji). Država to ne može

narediti, ali ako mi stvorimo jedan način mišljenja, jedan novi mentalitet u prihvatanju ovih nekih sigurnosnih aspekata, vjerujte da će onda i ta javnost da utiče jednim povratnim dejstvom da oni više o tome više pišu. Mislim da je primaran posao ovaj NVO sektor, kako da napravimo projekat da stvarno napravimo jednu mrežu. Odmah da vam kažem, ove javne tribine koje se predlažu u tri grada, za te javne tribine možemo angažovati nevladin sektor, da onda ide mnogo šire nego u tri grada. Da se objašnjava šta znači Partnerstvo za mir, da to znači posao, da to znači demokratija, da to znači jedan sasvim drugi odnos prema svemu, a ne samo vojni aspekt. Mislim da je to pitanje opšte sigurnosti u BH, i to je jedan jako dobar posao koji mi možemo napraviti jer se onda građanin počinje osjećati kao jedan od faktora koji utiče na sigurnost. Vjerujte da građanin danas, na aspekt sigurnosti nema apsolutno nikakvog uticaja. A na ovaj način se stvara jedan uzajamni odnos, gdje građanin ima uticaja, jer on se pita, njemu se objašnjava, on se informiše, on može da kaže svoje mišljenje. Eto toliko.

**Kristijan Haupt
OSCE, Sarajevo**

Par sugestija i komentara, možda u malo drugačijem pravcu nego do sada u diskusiji, jer o nekim stvarima imam malo drugačija mišljenja. Par konkretnih sugestija ako je u pitanju kako narodu približiti šta se dešava u reformi. Vrlo konkretno: blizu nam je zima, Ministarstvo će imati vremena da formira svoje stožere, sve će stati na svoje mjesto - zašto ne u proljeće kada se očiste kasarne otvoriti vrata lokalnom stanovništvu da dođu u posjetu i da vide kako to izgleda ono što se vidi samo na televiziji. Juče i prekjucher ste imali uspostavu jednog zapovjedništva u Banja Luci. Zašto ne pozvati stanovništvo? Lijepo je da je neko iz OSCE-a, OHR-a, neko od vojnih atašea pozvan itd. Međutim ja

mislim da je bilo važnije da narod ima pristup vojarnama, da vidi šta se tamo dešava. I, ako će imati pristup i vojnicima i sa njima razgovarati, onda mogu čuti da čovjek ima 400-500 maraka platu, da putuje iz Mostara za Banja Luku i da nema nikakvih nadoknada, itd. Onda će biti i razumjevanja za te ljude kada traže veće plate, ali treba čovjek doći u kontakt sa stvarnošću. Zato vi ljudima trebate otvoriti vojarnu da oni vide na licu mjesta kakva je situacija. Koliko ja znam, toga do sada nije bilo. Kod nas u Njemačkoj je to jedna sasvim normalna aktivnost otvoriti vojne instalacije jedanput godišnje ljudima i prezentirati svoj rad. To je čisti ekonomsko-propagandni program koji je potreban tu u BiH i ne košta puno.

Nekada dok smo imali entitetske vojske, imali smo i vojna glasila koja su se mogla kupiti na kioscima i koja su se dijelila u vojsci. Ja sumnjam da vojnik u Trebinju zna šta radi vojnik u Mostaru ili u Banja Luci. Mislim da bi tako nešto bilo korisno imati, imate vi stručnih ljudi u Ministarstvu i u vojsci da imate jedno glasilo i za sebe, ali i da bude na raspolaganju stanovništvu. IFOR je imao to glasilo gdje su se mnogi smijali da to nije ozbiljno itd. Međutim nije to slučajno da su oni napravili i dijelili besplatno ljudima da malo promoviraju svoje operacije. U

principu je stanovnik imao više pristupa da sazna iz takvih letaka šta radi IFOR, šta radi SFOR, nego šta radi vlastito Ministarstvo odbrane. I to bi mogla biti jedna inicijativa kako širiti znanje o vašim projektima.

To je bilo par ideja šta se može napraviti konkretno na informisanju stanovništva. Lijepo je imati i internet stranicu, ali nema svako pristup internetu. Treba se ljudima konkretno omogućiti pristup vašem radu.

Stalno se spominje važnost civilnog društva i da je to projekat za cijelo društvo i cijelo Vijeće ministara itd. Ja se malo čudim i imam osjećaj da tu neko pokušava odgovornost prebaciti za nekog drugoga. Kada gledam situaciju kod mene u Njemačkoj, nije civilno društvo to koje treba odlučiti hoćemo li mi ići u Afganistan ili ne, hoće li vojska napraviti ovo ili ono. Naravno da je važna podrška. Čitam u njemačkim novinama da manje od trideset posto Nijemaca podržava učešće u mirovnim operacijama. Prije godinu ili dvije to je bilo pedeset posto, ali bez obzira na to i na civilno društvo, mi imamo Vladu koja ima odgovornost da vodi zemlju, imamo Parlament koji treba o tome glasati i koje sam ja izabrao na izborima, i na njima je dužnost da vode zemlju i da se iskordiniraju. Lijepa je sva ta priča o civilnom društvu, ali nije do civilnog društva da vas prisili da surađujete u projektu Partnerstva za mir. Vi ste došli na vlast, vas je narod izabrao, i sada je na vama da iskordinirate i da zajedno radite. Do vaših je kolega, da svi ministri shvate koji je dio njihovih kolača. Naravno, dobro je ako civilno društvo ili stanovništvo to podržavaju, jer će i političarima koji gledaju na sljedeće izbore biti lakše to odraditi ako imaju podršku. Ali kada nemaju podršku, na vama je da odradite taj posao.

Što se tiče budžeta: svake godine, i meni se čini da sam ja jedini koji tu postavlja pitanja, svake godine čujem te priče: «*treba više novca za vojsku*»... Recite mi konkretno gdje će te vi taj novac skinuti, da biste ga stavili u vojsku, to jest da biste vojsci dali ono što je potrebno. Odakle tih pedeset miliona? Hajdemo ih uzeti od SIPE, DGS-a ili bilo koga drugoga, a i njima trebaju pare. Po meni je to vrlo upitno - svake godine ista priča: «*hoćemo više, hoćemo više*». Ja mogu shvatiti da oni koji nisu u Ministarstvu isto to traže, a zapravo niko nema rješenja gdje naći taj novac, jer ga svi traže više. Nisu oni jedini. Za deminiranje ide nekih pet miliona, i nema ni za deminiranje dovoljno novca. Pa stoga ja postavljam pitanje: da li treba pedeset miliona više za opremu, ili je možda važnije pet miliona više za deminiranje. Znači, treba vidjeti konkretne prijedloge sa svih strana odakle ćete vi prebaciti tih 50 miliona, a da nisu donacije od međunarodne zajednice koja će to refundirati. Tog novca nema, jer ga npr. i njemačka vojska traži. Pa će oni oni u Njemačkoj pitati «*Zašto da dajemo novac u BiH, ako i naša vojska treba taj novac?*». To je sa moje strane možda malo kritički, ali ne slažem se baš sa svim stvarima koje su danas iznijete.

Vehid Šehić **Forum Građana Tuzla**

Ja se zahvaljujem. Ja nisam govorio o budžetu, ja sam samo govorio o neprihvatljivoj činjenici da neko danas u BiH ima 350 maraka platu. Ja sam radio u državnoj instituciji i ja vama tvrdim da bi u ovoj državi, ako bi se drugačije uredila određenim provedbenim aktima, bilo daleko više para. Ne treba ni od koga uzimati, samo treba spriječiti one koji protuzakonito dolaze do novca. Slažem se s vama u vezi konstatacije o civilnom društvu. Mi već imamo u okruženju da je jedan dio civilnog društva protiv ulaska Hrvatske u NATO,

drugi dio civilnog društva je za ulazak u NATO. Ne treba veliku odgovornost stavljati na civilno društvo, jer ipak smo mi izabrali naše dužnosnike, ali mi moramo stvarati jedan drugačiji ambijent da građani BiH mogu koliko-toliko lakše shvatiti šta znači to ako smo članovi jedne asocijacije koja ima vrlo prihvatljivo ime *Partnerstvo za mir*. Prihvatljivo jer se u prvom čitanju spominje riječ *mir* i to može privući ljude da se upoznaju više s tim.

Vi ipak živite u jednoj državi gdje vladaju standardi, gdje vlada način ponašanja, odgovornost političara i sasvim nešto drugo. U ovoj državi je sve drugačije. U ovoj državi, a ja to mogu reći slobodno, pokušava se nesistem ustoliti kao sistem ponašanja, i zato se to sve dešava. Civilno društvo zbog ljudske sigurnosti, o kojoj sam ja govorio kao novom pojmu u međunarodnoj sigurnosnoj politici, mora reagovati i upozoriti one koji odlučuju o budžetu da ne mogu dozvoliti da oni ljudi koji čuvaju dio segmenta ljudske sigurnosti budu dovedeni u situaciju da ne mogu biti sigurni za socijalnu opstojnost svoje porodice. Para ima - treba pitati direktore ovih koji ubiru PDV kako to da smo ubrali više 450 miliona prihoda, višak u odnosu na planirano. Znači novaca u ovoj državi apsolutno ima, ali

treba utvrditi neke minimalne standarde.

Osvrnuo bih se na ovo što je Denis govorio. Sigurnosna politika nije samo politika Ministarstva jednog ili drugog, to je širok pojam. Ja sam na početku rekao, možda ćemo mi kao nevladin sektor ponuditi tu državnu strategiju izgradnje mira, gdje se mora uključiti i sistem obrazovanja. Tu se udaraju temelji mirovnoj politici. Vaspitavate ljude na drugi način, i mi ćemo u narednom periodu govoriti o tome.

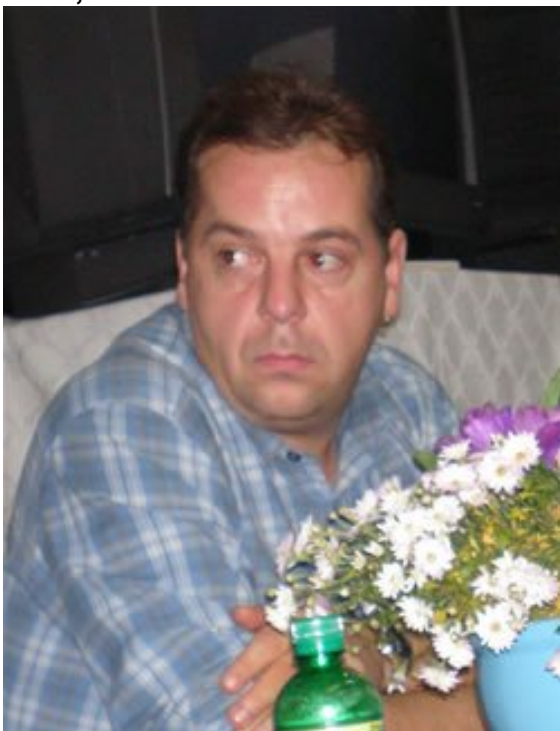
Mediji danas nažalost teže senzaciji jer im je to bitno. Danas je, nažalost, u medijima bitna krv i ona prodaje informacije. To sam se i u ratu uvjerio velikim novinarskim imenom koje se zove Kristijan Amanpur. Ona mi je objasnila da je krv jedino što se može unovčiti i to je velika tragedija. Dobrota ne predstavlja materijalni interes za mnoge, i mi živimo u takvom društvu.

Moram još nešto napomenuti, mi moramo voditi računa da ni u Njemačkoj mnogi građani ne znaju šta znači «*Partnerstvo za mir*», da ne bi i naše građane opterećivali nekim stvarima kojima ne treba. Zato nam je potrebna strategija kako bi se naši građani upoznali sa onim elementarnim stvarima. Moramo voditi računa da je ovdje skoro trideset posto građana BiH nepismeno. Sve to otežava jednu komunikaciju sa građanima. Biću iskren: Hajdemo napraviti anketu među onima koji su izglasali taj zakon i koji su glasali za Partnerstvo za mir. Koliko od njih 42 koji su glasali za taj zakon zna nabrojati četiri segmeta koji su bitni za Partnerstvo za mir? To znači da smo mi neinformirani i ne želimo da budemo informirani.

NVO sektor će uraditi svoj posao zajedno sa onima koji su zaduženi da provode ovu sigurnosnu politiku i razgovarajući sa prijateljima iz Hrvatske i Slovenije koji su otišli daleko.

Oni su dobitak koji je jako bitan za građane. Za njih su postojeći mehanizmi Partnerstva za mir bili vrlo djelotvorni u povećanju transparentnosti i demokratičnosti tih sigurnosnih sistema u jednoj državi. Bilo je daleko manje tajni, a daleko više onog što je svaki građanin kroz tu transparentnost mogao da vidi šta to znači, i normalno da je tada to i lakše prihvatiti.

Miralem Tursinović
Helsinški parlament građana Tuzla /
ORC, Tuzla

Pokušaću samo ukratko dati nekoliko konstatacija. Pokušaću kao jedan od organizatora da se složim sa nekoliko vaših konstatacija, a i da neke od njih pokušam dati odgovore.

Prije svega slažem se sa konstatacijom gosp Kazazovića vezano za medije i njihovu neinformiranost, ali i njihovu nevoljnost da učine nešto na promoviranju onoga što je pozitivno u Partnerstvu za mir. Mi smo se susretali sa takvim problemima - susrećemo se evo i danas. Ono što ćemo učiniti u narednom periodu jeste da pokušamo napraviti nekakvu ekstenziju pritiska na

medije vezano za ovo o čemu smo danas govorili a što ćemo raditi u budućnosti.

Ono što nama kao organizatorima bila prvenstvena namjera, bilo je to da kao dio civilnog društva utičemo na ovaj drugi dio naslova unutar projekta koji se zove *Bosanskohercegovačko društvo*. Znači, ovdje se ne radi samo konkretno o Partnerstvu za mir, nego o reformi BiH društva. Vezano za ovo ne slažem se donekle sa gospodinom Kristijanom, koji je rekao da civilno društvo nije pokretač koji bi trebao da razgovara o ovim stvarima, nego da su to Ministarstva, ljudi na vlasti itd.

Nažalost civilno društvo u Bosni i Hercegovini radi mnoge stvari koje u posljednjih 10 godina nije moralo. Mi se ne žalimo, ali nastojimo da ako niko drugi, onda mi budemo pokretač reformi u BiH. Reformi koje će donijeti prije svega boljitak svim građanima BiH, a samim tim smanjiti i posao nama iz NVO-a.

Što se tiče građana BiH koji znaju šta je to Partnerstvo za Mir, koji poznaju koje su to obaveze, dužnosti itd, a što je kolega iz Banja Luke rekao - mi smo anketu nažalost proveli samo na 1.000 građana BiH. Ona baš i ne može biti toliko reprezentativna anketa koja pokazuje koliko su građani BiH upoznati o Partnerstvu za mir. Nažalost, moje lično mišljenje je da broj građana koji na neka pitanja iz ankete nisu odgovorili pokazuje da građani BH stvarno ne znaju šta je to Partnerstvo za mir, gdje smo mi sada u tome, šta nam je činiti i kakve su nam pogodnosti itd. Slažem sa kolegom iz Banja Luke i lično smatram da u narednom periodu trebamo uložiti daleko više napora kako bi građane informirali o ovome.

Partnerstvo za mir nije samo vojni sektor, nego je to i sve ostalo kako su kolege već pomenule. Završiću sa sljedećom konstatacijom: kada smo

sabrali rezultate ankete i kada smo pokušavali sagledati šta je to što građani BiH smatraju da je najpovoljnije unutar Partnerstva za mir i članstva BiH, to po njihovim odgovorima uopšte nije bio vojni sektor. Većina odgovora je bila da građani BiH žele da njihova djeca budu sigurna u BiH, da njihova djeca nađu posao, da njihova djeca ne odu iz BiH, da njihova djeca imaju platu, da se njihova djeca osjećaju slobodnim itd.

Na nama je da pokušamo na taj nekakav način raditi konkretno sa građanima čitave BiH, da pokušamo sa njima da vidimo gdje civilno društvo BH može uraditi neke pomake i neke reforme, kako društva tako i političkih partija i odgovornih ljudi koji su na vlasti. Hvala.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla, Tuzla

Evo polako da privodimo kraju ja bih sada zamolio zamjenicu ministra da kaže nešto što smatra da treba reći i poslije toga gosp. Boška Šiljegovića.

Marina Pendeš

Zamjenica ministra odbrane BiH - Sarajevo

Prije svega želim se zahvaliti vama kao organizatoru na ovako jednoj kvalitetnoj sesiji, i očekujem od nevladinog sektora, kao predstavnik Ministarstva odbrane, da će nam davati potporu u nastavku naših aktivnosti. Možda će već sutra Ministarstvo odbrane, obzirom da ima profesionalne oružane snage, obzirom da ima određene obaveze koje proističu iz članstva u Partnerstvu za mir, raditi i na povećanju broja pripadnika oružanih snaga u aktivnostima potpore miru van države BiH. U tom smislu očekujemo vašu potporu i razumjevanje, a kroz koji način ili koji vid, to ćete vi sami najbolje prepoznati. Hvala

Boško Šiljegović

Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za reformu odbrane BiH

Ja ću vrlo kratko. Ja se lično zahvaljujem svima onima koji su danas našli i vremena i osjetili šta želimo da radimo. Drago mi je da smo se složili da je to obaveza svih nas da BiH građanima približimo sve povoljnosti i sve obaveze do punopravnog prijema BiH u EU i NATO. Želim da vjerujem da BiH nema drugi put osim tog. To je moja želja, evo Helsinški parlament građana iz Tuzle, i svi ovi momci koji rade tamo, evo mi želimo da damo svoj doprinos u ovome dijelu, danas smo okupili puno pameti na jednom mjestu, vrlo nam je značajno što su došli ljudi iz ovih segmenata, vrlo nam je značajno što dajete podršku ovome. Možda da se malo našalim na kraju, mi ćemo dati potpunu podršku Ministarstvu odbrane, a ako nevladinom sektoru bude bila potrebna podrška, vi ćete angažovati oružanu silu da štiti nas.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla, Tuzla

Ja se još jednom zahvaljujem svima. Možda još jedna od ideja može biti i ta da se uključe i druga Ministarstva. Pa da postavimo pitanje i Ministarstvu obrazovanja, kulture i sporta koliko oni doprinose izgradnji mira u ovoj državi i u ovom regionu. Vi ćete biti vjerovatno obavješteni, pošto je napravljen spisak svih pozvanih učesnika, o svim dešavanjima na ovim javnim tribinama. Naša je želja da se što više građana upozna šta to znači. Morate biti svjesni da koga god pitate danas zašto bi išao u Partnerstvo za mir ili u NATO ili EU, svi kažu: «*Samo da mi se ukinu vize!*» Ljude treba upoznati sa nekim drugim pogodnostima ali i sa našim obavezama koje ćemo morati ispuniti i time pokazati odgovornost i kao BiH društvo, ali i oni koji potpisuju kao odgovorni političari.

Spisak učesnika

R.br.	IME I PREZIME	ORGANIZACIJA/INSTITUCIJA I FUNKCIJA	TELEFON/FAX
1.	Ninn Jorgen	EUFOR	061 898 041 033 495 675
2.	Neven Kazazović	Vojni Analitičar	061 480 031
3.	Christian Haupt	OSCE Mission to BiH	061 198 616 fax: 033 752 354
4.	Tauno Aaltonen	OSCE Mission to BiH	061 165 034 fax: 752 354
5.	Sead Lisak	Državna agencija za istragu i zaštitu SIPA, v.d. Direktor	033 702 407 fax: 033 702 487
6.	Vinko Dumančić	Granična policija BiH, ravnatelj	033 755 101 033 755 117
7.	Robertina Jozić	Služba za poslove sa strancima Koordinator za obuku	033 563 614 063 111 790
8.	Rade Džodić	Ambasada Republike Srbije Savjetnik za politička pitanja	033 260 090
9.	Nenad Predovan	Veleposlanstvo Republike Hrvatske	033 444 330
10.	Stephen Chase	Ambasada Velike Britanije	033 282 217
11.	Mevludin Džindo	Ministarstvo Sigurnosti Stručni saradnik za međunarodnu i među policijsku suradnju	033 216 027
12.	Ankica Tomić	Ministarstvo Sigurnosti Šef odjela za međunarodnu saradnju	033 216 027
13.	Marko Knežević	Ministarstvo Sigurnosti Stručni saradnik za međunarodnu i među policijsku suradnju	033 216 027 062 225 270
14.	Dragan Vukadin	Ministarstvo Bezbjednosti Stručni saradnik za usklađivanje i koordinaciju	033 216 027
15.	Željko Grubešić	Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost BiH	033 284 469
16.	Denis Hadžović	Centar za Sigurnosne Studije	033 253 326
17.	Ljubiša Dodik	Centar za međunarodne Odnose	065 452 708

18.	Irma Harambašić	Američka Ambasada	033 619 592
19.	Marina Pendeš	Zamjenik Ministra odbrane BiH	033 206 083 033 714 118
20.	General pukovnik Sifet Podžić	Načelnik Zajedničkog Štaba OS BiH	033 206 118 033 206 083
21.	Dragica Tinjić	Sekretar komisije za odbranu	033 206 083
22.	Vehid Šehić	Forum građana Tuzla	035 258 076
23.	Boško Šiljegović	Bivši predsjedavajući zajedničke komisije za bezbjednost	065 666 413
24.	Svjetlana Pavić	Prevodilac	
25.		Novinar, FENA	
26.		Novinar, SRNA	
27.		Novinar, ONASA	
28.		Foto reporter, SAN	
29.	Boško Vlajić	Helsinški parlament građana (hCa) Tuzla	035 258 077
30.	Emir Sejranović	Helsinški parlament građana (hCa) Tuzla	035 258 077
31.	Miralem Tursinović	Helsinški parlament građana (hCa) Tuzla	035 258 077

Ekspertni izvještaj

Boško Šiljegović
Sarajevo 04.12.2007
Istočno Novo Sarajevo

Ekspertni sastanak «Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir», održan u Sarajevu - u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, u petak, 19.10.2007., godine pokazao je potrebu snažnijeg i većeg djelovanja kako ove nevladine organizacije, tako i veći broj njih, kao i loše tretiranje od strane medija odnosno, nedostatak afirmativnog informisanja uspjeha BiH u oblasti reforme odbrambenog sistema i prijema u Partnerstvo za mir.

Podrška koja je usledila Helsinškom Parlamentu Građana Tuzla na sastanku relevantnih predstavnika Ministarstva Odbrane BiH, Zajedničkog Štaba Oružanih snaga BiH, Ministarstva bezbjednosti BiH, Granične policije, SIPE, OSCE-a, i drugih predstavnika bezbjednosnih struktura, ukazala je još jednom sledeće opredeljenje:

1. BiH razumije i prihvata koncept kolektivne sigurnosti kao kamen temeljac dugoročne vojne strategije, a ključni element za stvaranje vojne sigurnosti jeste da BiH postane članica NATO-a.
2. BiH pozdravlja svoje pristupanje u NATO program i to potvrđuje predanost načelima i ciljevima naznačenim u okvirnom dokumentu Partnerstvo za mir, i Osnovnom dokumentu Evroatlanskog partnerskog vjeća.
3. Ovo je veliki uspjeh BiH na njenom putu ka EU i NATO-u, ali i obaveza svih nas u BiH, kako u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, tako i u NVO, da građanima približimo kako sve povoljnosti, tako i obaveze koje treba da ispunimo do potpunog prijema u EU i NATO alijansu.

PREPORUKA :

Vidljiva je potreba da Projekat "Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir" traje minimalno do prijema BiH u NATO Savez, a očekujem, i potrebna je šira podrška i drugih institucija i nevladinih organizacija.

ZAKLJUČAK :

Aktivno nastaviti rad na ovom projektu, a kroz kontakte i komunikaciju sa građanima (debate), snažnije izraziti potrebu za ulazak BiH u NATO, a to traži ispunjenje ciljeva PFP.

DODATAK 1: Šta je Partnerstvo za mir?

Program Partnerstvo za mir pokrenut je od strane NATO januara 1994. godine. Cilj Partnerstva je da unapredi stabilnost i bezbednost u čitavoj Evropi. Ono je postalo mehanizam za angažovanje više od 40 zemalja na evropskoj bezbednosti kroz civilnu i vojnu saradnju i razmenu informacija. Prvobitni poziv bio je upućen svim zemljama članicama Saveta evroatlantskog partnerstva (Euro-Atlantic Partnership Council - EAPC) i Organizaciji za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS). Ovaj program sada obuhvata 27 država, a Irska i Hrvatska su poslednje koje su pristupile.

Sve članice Partnerstva za mir istovremeno su i članice Saveta evroatlantskog partnerstva koji pruža sveobuhvatan okvir za saradnju između NATO i zemalja njegovih partnera. Međutim, Partnerstvo za mir je očuvalo svoj posebni identitet u okvirima EAPC i zadržalo svoje osnovne elemente i procedure. Zasnovano je na bilateralnom odnosu između NATO i svake od zemalja koje su pristupile programu Partnerstvo za mir.

Pristupanje Partnerstvu za mir

Svaka zemlja koja želi da pristupi Partnerstvu za mir prvo se poziva da potpiše Okvirni dokument. Pored toga što određuje ciljeve Partnerstva, taj dokument sadrži osnovna načela na kojima se program zasniva Partnerstvo za mir. Svojim potpisom, zemlje potvrđuju svoju političku privrženost očuvanju demokratskih društava i poštovanju načela međunarodnog prava. One potvrđuju svoje opredeljenje da u dobroj veri ispunjavaju obaveze iz Povelje Ujedinjenih nacija i načela Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima:

- da se uzdržavaju od pretnji ili upotrebe sile protiv teritorijalnog integriteta ili političke nezavisnosti bilo koje države,

- da poštuju postojeće granice i da sporove rešavaju mirnim sredstvima.

One, takođe, potvrđuju svoju privrženost Završnom aktu iz Helsinkija i svim potonjim dokumentima KEBS odnosno OEBS, kao i ispunjenju dužnosti i obaveza koje su preuzele na planu razoružanja i kontrole naoružanja.

Nakon potpisivanja Okvirnog dokumenta, sledeći korak u postupku pristupa za svakog partnera jeste da podnese NATO Dokument o prezentaciji (Presentation Document). Taj dokument ukazuje na korake koji će biti preduzeti da bi se ostvarili politički ciljevi Partnerstva, vojne i druge potencijale koje partner namerava da stavi na raspolaganje za potrebe Partnerstva i konkretne oblasti u kojima partner želi da ostvaruje saradnju sa NATO.

Na osnovu izjava sadržanih u Dokumentu o prezentaciji, i naknadnih predloga od strane NATO i zemlje partnera, zajednički se razrađuje i usvaja Individualni program partnerstva (Individual Partnership Programme - IPP) koji se odnosi na period od dve godine. U IPP se navode politički ciljevi partnera u Partnerstvu za mir, vojni i drugi potencijali koji će biti stavljeni na raspolaganje za potrebe Partnerstva, širi ciljevi saradnje između partnera i Alijanse u različitim oblastima saradnje i konkretne aktivnosti koje treba sprovesti u svakoj od tih oblasti.

Svaki partner zasebno bira aktivnosti prema svojim individualnim zahtevima i prioritetima, a na osnovu spiska aktivnosti sadržanih u Radnom programu

partnerstva (Partnership Work Programme - PWP). To načelo samodiferencijacije je značajan aspekt Partnerstva za mir. Njime se uvažava činjenica da je situacija u svakoj partnerskoj zemlji različita i da za svaku od njih treba ustanoviti oblike aktivnosti i saradnje koji najviše odgovaraju njenim potrebama. Radni program sadrži širok opis raznih potencijalnih oblasti saradnje i spisak raspoloživih aktivnosti u svakoj oblasti. Odnosi se, kao i svaki IPP, na dvogodišnji period i svake godine podleže reviziji. Priprema se uz puno učešće partnera.

Šta su ciljevi Partnerstva za mir?

Ciljevi Partnerstva za mir sadržani su u Okvirnom dokumentu koji svaka država potpisuje prilikom pristupanja. Ovaj dokument obuhvata konkretne radnje koje treba da preduzme svaki učesnik da bi sarađivao sa NATO u ispunjavanju ciljeva Programa kao celine. To su:

- povećanje transparentnosti procesa planiranja i budžetskog finansiranja nacionalne odbrane;
- obezbeđivanje demokratske kontrole oružanih snaga;
- održavanje sposobnosti i spremnosti da se doprinese operacijama pod okriljem Ujedinjenih nacija i/ili OEBS;
- izgrađivanje vojne saradnje sa NATO, kroz zajedničko planiranje, obuku i vežbe, radi podizanja sposobnosti učesnika u Partnerstvu za mir da obavljaju zadatke na planu održavanja mira, pronalaženja i spašavanja, humanitarnih i drugih operacija prema dogovoru;
- dugoročna izgradnja snaga koje će biti bolje osposobljene da deluju zajedno sa snagama članica Severnoatlantskog saveza.

Važno je shvatiti da Program Partnerstvo za mir dozvoljava samodiferencijaciju, kako u obimu tako i u brzini angažovanja. Samodiferencijacija, transparentnost, otvorenost prema svima, raznolikost, predstavljaju fundamentalne principe programa Partnerstva za mir, i od vitalnog su značaja za njegov uspeh. Dvadeset sedam nezavisnih država partnera podrazumeva različite nacionalne interese, i 27 različitih programa Partnerstva za mir.

Vojni zadaci ovog programa su, u osnovi, jačanje sposobnosti države partnera da preduzima operacije kao što su podrška miru, pronalaženje i spašavanje, humanitarne operacije, i dugoročna izgradnja snaga koje mogu da deluju zajedno sa snagama članica Severnoatlantskog saveza. Sve ovo zahteva operativnu interoperabilnost tj., jedinice, brodovi, vazduhoplovne posade treba da se obučavaju prema standardima NATO i moraju imati sposobnost da deluju u okviru integrisane komandne i kontrolne strukture NATO. U okviru Programa Partnerstvo za mir, vojna saradnja sa partnerima zasniva se na skupu mehanizama za rad Partnerstva za mir: Radni program partnerstva (Partnership Work Programme - PWP), Individualni program partnerstva (Individual Partnership Programme - IPP) i Proces planiranja i revizije (Planning and Review Process - PARP).

Među aktivnostima koje nudi Radni program partnerstva su radionice, seminari, kursevi jezika i vežbe, i one su otvorene za sve države članice NATO i Partnerstva (oko 700 aktivnosti ove godine). U Individualnom programu partnerstva opisani su

glavni ciljeve saradnje partnera sa NATO, dati detaljni podaci o snagama i mogućnostima na raspolaganju za potrebe programa i navedene one aktivnosti na kojima data zemlja želi da bude angažovana.

Proces planiranja i revizije (Planning and Review Process - PARP) je dobrovoljni mehanizam osmišljen tako da odražava proces planiranja odbrane NATO koji obezbeđuje strukturni pristup razvoju i interoperabilnosti između snaga partnera i snaga Alijanse. Uspeh Programa Partnerstva za mir, sa učešćem država partnera, ogleda se u multinacionalnim operacijama IFOR, odnosno SFOR i KFOR, koje predvodi NATO. 18 zemalja partnera sa preko 9.000 vojnika raspoređeno je na dva vojišta, u Bosni i Hercegovini i na Kosovu.

Kontrolisanje procesa

Rad Partnerstva za mir koordinira Ćelija za koordinaciju partnerstva (Partnership Co-ordination Cell - PCC). Zadatak PCC je da koordinira i ocenjuje vojne aspekte aktivnosti "Partnerstva za mir" u podršci strategijskih komandi (SACEUR i SACLANT) radi ispunjenja zadataka Partnerstva za mir.

Razvoj Partnerstva za mir

Sa pokretanjem inicijative Partnerstva za mir 1994. godine, određeni su i ustanovljeni politički i vojni zadaci programa programa u Okvirnom dokumentu. Zasnivajući se na podsticaju Partnerstva za mir, Alijansa je 1997. godine (samit u Madridu, odnosno Sintri) odlučila da unapredi ulogu Partnerstva i učini je operativnijom. Ključni ciljevi "Unapređenog Partnerstva za mir" su:

- jačanje elementa političke konsultacije sa partnerima;
- obezbjeđivanje većeg učešća partnera u odlučivanju i planiranju unutar Partnerstva;
- i
- izgradnja operativnije uloge Partnerstva za mir.

Godine 1999. na Vašingtonskom samitu predstavljen je su Inicijative za Operativno Partnerstvo za mir uključujući:

- Unapređeno i operativnije Partnerstvo za mir (Enhanced and More Operational PFP - EMOP);
- akcioni plan članstva (Membership Action Plan - MAP), i
- Inicijativu za Jugoistočnu Evropu (South East European Initiative - SEEI).

Unapređeno i operativnije Partnerstvo za mir (EMOP)

EMOP spaja dve postojeće i dve nove inicijative projektovane tako da pomognu partnerima u razvijanju snaga koje su sposobnije da rade sa NATO. Dve nove inicijative u okviru EMOP obuhvataju:

- Koncept operativnih mogućnosti razvijenu da poboljša sposobnost Alijanse i snaga partnera da deluju zajedno u budućim operacijama Partnerstva za mir, koje predvodi NATO, ustanovljanjem dodatnih sredstava i mehanizama u vreme mira, kao što su: udruživanje snaga, multinacionalne formacije, mehanizmi osposobljavanja, mehanizmi povratne informacije i ocenjivanja, i radni odnos u miru za poboljšanje

interoperabilnosti i raspoloživosti snaga partnera za operacije Partnerstva koje predvodi NATO.

- Program unapređenja obrazovanja i obuke biće razvijen da sa optimizuju i unaprede obuka i obrazovanje u Partnerstvu kako bi se zadovoljili sadašnji i budući zahtevi EMOP, sa naglaskom na interoperabilnosti.

Akcioni plan članstva (Membership Action Plan)

Na vašingtonskom samitu, NATO je potvrdio svoju obavezu politike "otvorenih vrata" i pokrenuo Akcioni plan članstva. Uzimajući u obzir iskustvo stečeno tokom priprema tri nova člana, on postavlja program priprema za buduće članstvo koji je namenjen da pomogne zemljama koje imaju želju da pristupe PzM. Učešće u MAP je dobrovoljno i zasnovano na samodiferencijaciji.

Inicijativa za jugoistočnu Evropu

Inicijativa za Jugoistočnu Evropu ima za cilj da poveća saradnju u okviru Jugoistočne Evrope, uvažavanjem činjenice da je bezbednost balkanskog regiona osnova za stabilnost čitave Evroatlantske zajednice.

Aktivnost

Od 1994. godine, učinjen je veliki napredak u Programu Partnerstvo za mir, kako u okviru NATO, tako i država partnera. Neki od prioriteta država partnera su:

- unapređenje znanja engleskog jezika;
- kontinuiran porast broja visokokvalitetnih oficira sa solidnim štabnim i liderskim iskustvom;
- stalno predstavljanje prilikom planiranja vežbi;
- bolje upoznavanje sa procedurama NATO i operativnom terminologijom.

Put u budućnost

Državama partnerima je potreban pristup Partnerstvu koji je realan, koji one mogu sebi priuštiti i koji mogu dostići. Primer predstavljaju resursi gde će za nove inicijative biti potrebna dodatna sredstva i ljudstvo. U najboljem slučaju, većina država nema nikakav porast budžeta, a pokretanje novih inicijativa bez dodatnih sredstava može dovesti do rastvaranja ili degradiranja već postojećih NATO aktivnosti.

Zaključak

Program Partnerstva usredsređuje se na saradnju na planu odbrane, ali izlazi izvan okvira dijaloga i saradnje sa ciljem da se uspostavi stvarno partnerstvo između svake zemlje partnera i NATO. Ovo je postala značajna i stalna karakteristika izgradnje evropske bezbednosti i pomaže da se proširi i intenzivira politička i vojna saradnja u čitavoj Evropi. Ovaj program pomaže unapređenju stabilnosti, smanjenju pretnji miru i izgradjivanju jačih bezbednosnih odnosa, zasnovanih na praktičnoj saradnji i obavezi primene demokratskih principa koji podržavaju Alijansu. U skladu sa Okvirnim dokumentom Partnerstva za mir NATO prihvata da se konsultuje sa svakim aktivnim članom ukoliko partner uoči direktnu pretnju svom teritorijalnom integritetu, političkoj nezavisnosti ili bezbednosti.

DODATAK 2. NATO SAVEZ (Izvor: wikipedia.org)

Sjedište Bruxelles. Broj članica 26. Službeni jezici engleski i francuski. Glavni tajnik Jaap de Hoop Scheffer (zaključno sa 2007). Datum osnivanja april 1949.

Organizacija Sjeverno-atlantskog sporazuma, naziva se još i Sjeverno-atlantski savez, poznatiji po kratici NATO (od engleskog naziva North Atlantic Treaty Organisation, francuski Organisation du Traité de l'Atlantique Nord - OTAN), je međunarodna organizacija vojno-političke prirode. Osnovana je 1949. godine potpisivanjem Sjevernoatlantskog sporazuma (Sporazum iz Washingtona) između dvanaest država tadašnjeg zapadnog bloka. Osnova Sjeverno-atlantskog saveza je Sporazum država članica, koji je po svojoj prirodi međunarodni ugovor. Sporazum priznaje i podržava njihova pojedinačna prava kao i njihove međunarodne obveze u skladu s Poveljom Ujedinjenih Naroda. Obvezuje svaku državu članicu da sudjeluje u rizicima i odgovornostima, uspostavlja sistem zajedničke odbrane, te zahtijeva od svake od njih da ne prihvaća nikakve međunarodne obveze koje bi mogle biti u suprotnosti sa Sporazumom. Političko središte Organizacije i trajno sjedište Sjevernoatlantskog vijeća je u Bruxellesu (Belgija).

Države članice

Danas Organizacija Sjevernoatlantskog sporazuma ima 26 država članica. Države osnivači su dvanaest država koje su 4. aprila 1949. godine u Washingtonu potpisale Sjevernoatlantski sporazum:

 Belgija	 Kanada
 Danska	 Francuska
 Island	 Italija
 Luksemburg	 Nizozemska
 Norveška	 Portugal
 Ujedinjeno Kraljevstvo	 SAD

Savezu je naknadno pristupilo još četrnaest država, i to u pet krugova proširenja :
Proširenje NATO saveza u Europi:

 Grčka (1952.)	 Bugarska (2004.)
 Turska (1952.)	 Estonija (2004.)
 Njemačka (1955.)	 Latvija (2004.)
 Španjolska (1982.)	 Litva (2004.)
 Češka (1999.)	 Rumunjska (2004.)
 Poljska (1999.)	 Slovačka (2004.)
 Mađarska (1999.)	 Slovenija (2004.)

Organizacijska struktura

Sjevernoatlantsko vijeće, Odbor za obrambeno planiranje i Skupina za nuklearno planiranje su glavne institucije za razvoj politike i donošenje odluka. Odluke koje je donijelo svako od tih tijela imaju istu važnost i predstavljaju dogovorenu politiku zemalja članica, bez obzira na nivo na kojem su donesene. Ovim tijelima podčinjeni su specijalizirani odbori.

Sjevernoatlantsko vijeće

Sjevernoatlantsko vijeće (eng. North Atlantic Council, kratica NAC) je jedino tijelo NATO-a koje je formalno uspostavljeno Sjevernoatlantskim sporazumom iz kojeg crpi svoja ovlaštenja ovlasti (član 9. Sporazuma). Vijeće ima političke ovlasti i pravo donošenja odluka koje se tiču Saveza. Sastoji od stalnih predstavnika svih država članica koji se sastaju najmanje jedanput sedmično, a po potrebi i u kratkom roku. Vijeće se također sastoji i na višim razinama koje obuhvaćaju šefove država i vlada, ministre vanjskih poslova, ministre obrane. Sjednicama Vijeća predsjedava Glavni tajnik NATO-a (ili njegov zamjenik). Stalni predstavnici rade prema napucima svojih vlada. Odluke u Vijeću donose se jednoglasno i to zajedničkim pristankom. Nema glasanja niti se odluke donose većinom. Na taj način nemoguće je donijeti odluku koja će obvezati državu koja u njezinom donošenju nije sudjelovala niti je na nju pristala. Svaka država članica zadržava potpunu suverenost i odgovornost pri donošenju svojih odluka.

Pripreme za rad Vijeća vrše potčinjeni odbori odbori odgovorni za pojedina područja aktivnosti NATO-a.

Odbor za obrambeno planiranje

Odbor za obrambeno planiranje (eng. Defence Planning Committee, kratica DPC) sastavljen je od stalnih predstavnika, ali se sastaje i na nivou ministara odbrane najmanje dvaput godišnje. U radu odbora sudjeluju sve države članice, osim Francuske. Odborom predsjedava Glavni tajnik NATO-a. Odbor je glavno tijelo za donošenje odluka glede pitanja planiranja kolektivne obrane i integrirane NATO vojne strukture te daje smjernice vojnim vlastima NATO-a. Rad Odbora priprema veći broj podređenih odbora, među kojima je najvažniji Odbor za obrambenu reviziju (eng. Defence Review Committee, kratica DRC) koji nadzire postupak organizacije oružanih snaga unutar NATO-a i poručava druga pitanja vezana uz združenu vojnu strukturu.

Grupa za nuklearno planiranje

Grupa za nuklearno planiranje (eng. Nuclear Planning Group, kratica NPG) sastoji se od ministara obrane država članica koje sudjeluju u radu Odbora za obrambeno planiranje (svi, osim Francuske). Unutar Grupe se raspravlja o posebnim političkim pitanjima koji se tiču nuklearnog naoružanja. Grupom predsjedava Glavni tajnik NATO-a. Rad Grupe za nuklearno planiranje priprema Grupa osoblja NPG (eng. NPG Staff Group), sastavljena od članova nacionalnih izaslanstava država koje sudjeluju u NPG, članova Međunarodnog vojnog osoblja i predstavnika Strateških zapovjednika. Grupa obavlja rad u ime Stalnih predstavnika NPG-a. Grupa na visokom nivou (eng. High Level Group, kratica HLG) je visoko savjetodavno tijelo NPG-a na području nuklearne politike i planiranja. Ovom grupom predsjedavaju SAD.

Civilna organizacija i strukture

Stalni predstavnici i nacionalna izaslanstva

Glavni tajnik

Međunarodno osoblje

Vojna organizacija i strukture

Vojni odbor

Vojno-zapovjedna struktura

Savezničko zapovjedništvo za operacije

Savezničko zapovjedništvo za transformaciju

Međunarodno vojno osoblje

DODATAK 3. Medijsko praćenje sastanka